

ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ
Ministry of Labour and Social Welfare

ເອກະສານ

ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, 28 ເມສາ 2017

ຄະນະຮັບຜິດຊອບ

ຜູ້ຊີ້ນຳລວມ:

ທ່ານ ນ. ໃບຄຳ ຂັດທິຍະ

ຜູ້ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຂຽນ:

ທ່ານ ລິປາວ ຢ່າງ

ໜ່ວຍງານຊ່ວຍວຽກ:

ທ່ານ ນ. ມອນທອງ ອິນທະວົງ

ທ່ານ ນ. ບຸນຕາ ສີປະເສີດ

ທ່ານ ນ. ຄຳເມີງ ອຸ່ນດາລາ

ທ່ານ ນ. ສິມວອນ ແກ້ວປະສິດ

ທ່ານ ພຸດທະສອນ ຈຸນລາຊາ

ທ່ານ ນ. ສຸດສາຍໃຈ ລິມະນີ

ຄຳເຫັນ
ຂອງ ທ່ານ ນ.ໃບຄຳ ຂັດທິຍະ
ຮອງລັດຖະມົນຕີ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ແມ່ນປັດໃຈຜືນຖານຂອງສັງຄົມສາມັກຄີ, ປອງດອງສີວິໄລ ແລະ ຍຸຕິທຳ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ພົນລະເມືອງທຸກຄົນເຂົ້າເຖິງ ຄວາມຕ້ອງການຂັ້ນຜືນຖານຂອງການດຳລົງຊີວິດເປັນຕົ້ນ ມາດຕະຖານທັງທາງດ້ານການສຶກສາ, ສຸຂະພາບ, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການມີວຽກເຮັດງານທຳ, ການມີລາຍໄດ້, ຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ການບໍລິຫານທາງສັງຄົມອື່ນໆ ໂດຍຄຳນຶງເຖິງການປົກປ້ອງສິດທິຂອງພົນລະເມືອງ.

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍແນວທາງຂອງພັກ ກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ຂະແໜງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍໂດຍການຫັນເປັນກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ເພື່ອເປັນປ່ອນອີງໃນການບໍລິຫານ ແລະ ການບໍລິການດ້ານສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ສ້າງວິໄສທັດ, ຍຸດທະສາດ, ແຜນພັດທະນາວຽກງານແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມໃນແຕ່ລະໄລຍະ ເພື່ອສ້າງຫຼັກຄຳປະກັນໃຫ້ຜະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຊາວຜູ້ອອກແຮງງານ, ເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດນະໂຍບາຍສະແດງຄວາມກະຕັນຍູຕໍ່ນັກປະຕິວັດອາວຸໂສຜູ້ມີຜົນງານ ແລະ ຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ການປະຕິວັດ, ຜູ້ເສຍອົງຄະ, ວິລະຊົນແຫ່ງຊາດ, ນັກຮົບແຂ່ງຂັນ, ຜູ້ເສຍສະຫຼະຊີວິດໃນພາລະກິດປະຕິວັດຕໍ່ສູ້ປົດປ່ອຍຊາດ ຕາມເງື່ອນໄຂ ແລະ ຄວາມສາມາດຕົວຈິງຂອງການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຕ່ລະໄລຍະ, ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ຜູ້ມີການ ແລະ ຜູ້ອາຍຸສູງໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ, ປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າຜູ້ປະສົບໄພພິບັດທາງທຳມະຊາດ, ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຜູ້ຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ ກໍ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອສິ່ງເຄາະຈາກພາກລັດ ແລະ ສັງຄົມຢ່າງເໝາະສົມ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ, ຂະແໜງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມຫລາຍພິສິມຄວນກໍ່ຕາມ ແຕ່ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ເປັນບັນຫາທີ່ຕິດພັນກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງ. ສະນັ້ນ, ເຮັດແນວໃດ ເພື່ອຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍ ທິດນຳຂອງພັກເຮົາກ່ຽວກັບ **“ການສ້າງສັງຄົມໃຫ້ມີຄວາມສາມັກຄີປອງດອງ, ປະຊາທິປະໄຕ, ຍຸຕິທຳ ແລະ ສີວິໄລ”** ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ຈະໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືຢ່າງກວ້າງຂວາງເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ສະຫລຸບທີ່ຊັດເຈນ ແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ການວາງແຜນລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມມີລັກສະນະຮອບດ້ານ.

ໃນນາມຫົວໜ້າຄະນະຊີ້ນຳ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຂຽນເອກະສານຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຂໍສະແດງຄວາມຊົມເຊີຍ ຕໍ່ຄວາມພະຍາຍາມຂອງທີມງານ ທີ່ໄດ້ສະຫລະເວລາສ່ວນຕົວ, ນອກໂມງລັດຖະການ ຄົ້ນຄວ້າ, ຂີດຂຽນ, ຮຽບຮຽງ ແລະ ກວດແກ້ ເອກະສານສະບັບນີ້ອອກມາ ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນໃຫ້ແກ່ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມຕໍ່ໄປ, ແຕ່ກໍ່ບໍ່ອາດຫລີກລ້ຽງໄດ້ຂໍ້ຈຳກັດບາງ

ປະການ ແລະ ຂໍເຊີນຊວນທ່ານຜູ້ອ່ານທັງຫລາຍ ຈຶ່ງໃຫ້ການປະກອບຄວາມຄິດເຫັນໃສ່ເນື້ອໃນຂອງເອກະສານນີ້ ເພື່ອຈະນຳໄປປັບປຸງໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປໃຫ້ມີຄວາມສົມບູນຢື່ງໆຂຶ້ນ.

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 21 ເມສາ 2017

**ຮອງລັດຖະມົນຕີ
ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ
(ຫົວໜ້າຄະນະຊີ້ນຳ)**

ໃບຄຳ ຂັດທິຍະ

ຄຳນຳຂອງຜູ້ຄົນຄວ້າຮຽບຮຽງ

ເອກະສານສະບັບນີ້ ໄດ້ຮັບການຄົ້ນຄວ້າ ຮຽບຮຽງຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊີ້ນຳຂອງຄະນະນຳກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ແລະ ການຮ່ວມແຮງຮ່ວມໃຈຂອງບັນດາເພື່ອນຮ່ວມງານທຸກທ່ານ.

ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ ເປັນວຽກໜຶ່ງທີ່ຕິດຜັນກັບສະພາບການດຳລົງຊີວິດຂອງແຕ່ລະຄົນ ແຕ່ເມື່ອເວົ້າເຖິງຄຳວ່າ: “ສະຫວັດດີການ” ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານຈຳນວນໜຶ່ງມັກນຶກເຖິງເລື່ອງອາຫານ, ທີ່ພັກອາໄສ ແລະ ພາຫະນະຮັບ-ສົ່ງທີ່ການຈັດຕັ້ງ ຫລື ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານຕອບສະໜອງໃຫ້, ມີພຽງແຕ່ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານທົ່ວໄປ ບາງສ່ວນທີ່ຮູ້ຈັກກ່ຽວກັບລະບົບປະກັນສັງຄົມ ທີ່ເປັນກອງທຶນປະກັນສັງຄົມຂອງພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ. ສຳລັບປະຊາຊົນທົ່ວໄປ ມັກນຶກເຖິງກອງທຶນສະຫວັດດີການຂອງບ້ານ ເປັນຕົ້ນ, ການເກັບເງິນກິນທານ ໃນເວລາມີຜູ້ເສຍຊີວິດ, ການເກັບເງິນຊ່ວຍເຫລືອຜູ້ທຸກຍາກ ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອຜູ້ປະສົບອັກຄີໄພ ແລະ ລົມພະຍຸພັດຕ່າງໆຢູ່ພາຍໃນບ້ານ.

ເວລາໃດທີ່ຖາມກ່ຽວກັບ “ສະຫວັດດີການ” ແມ່ນຫຍັງ? ຄົນສ່ວນຫລາຍ ຈະໃຫ້ຄວາມໝາຍວ່າ **ສະຫວັດດີການ ແມ່ນການຕອບສະໜອງສິ່ງທີ່ເອີ້ນອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃຫ້ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ ມີສະພາບການດຳລົງຊີວິດທີ່ດີ ເຊັ່ນ: ໄດ້ຮັບການຄຳປະກັນໃນການບິນບົວສຸຂະພາບ ເວລາເຈັບເປັນ, ມີທີ່ພັກອາໄສ ແລະ ມີພາຫະນະຮັບ-ສົ່ງ ໄປ-ກັບ ຈາກສະຖານທີ່ພັກ ແລະ ບ່ອນເຮັດວຽກ.**

ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການຕອບສະໜອງສິ່ງເອີ້ນອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ ຄວນຈະຄວບຄຸມ ແລະ ກວມເອົາດ້ານໃດແດ່? ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ ຍັງເປັນບັນຫາທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ນັບແຕ່ແນວຄວາມຄິດ, ນະໂຍບາຍ ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານຕ່າງໆ.

ເພື່ອສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ຄຳວ່າ “ສະຫວັດດີການສັງຄົມ” ຄະນະຮັບຜິດຊອບການຂຽນ ແລະ ຮຽບຮຽງໜັງສືສະບັບນີ້ ຈຶ່ງໄດ້ສັງລວມກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍຂອງ “ສະຫວັດດີການສັງຄົມ” ທີ່ນັກວິຊາການພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍ, ຫລັກການ, ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ຍັງໄດ້ສັງລວມທັດສະນະຂອງພັກຕໍ່ວຽກງານສະຫວັດດີການສັງຄົມ ແລະ ລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ ລວມທັງບັນດາວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ກຳລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ບົນພື້ນຖານພາລະບົດບາດ ແລະ ຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ.

ໃນນາມຄະນະຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງ ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນມາຍັງຄະນະນຳກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ໄດ້ຊີ້ນຳ ທີມງານດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ ສັງລວມ ແລະ ຮຽບຮຽງເອກະສານສະບັບນີ້ ແລະ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງທຸກທ່ານທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ເປັນແຮງໃຈໃຫ້ເອກະສານນີ້ສຳເລັດ.

ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ເອກະສານສະບັບນີ້ບໍ່ອາດຫລີກລ້ຽງໄດ້ຂໍ້ບົກຜ່ອງໃນຂະບວນວິວັດຂອງການຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງ, ຫວັງວ່າຈະໄດ້ຮັບການປະກອບຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ ຢ່າງສ້າງສັນ ຈາກບັນດາທ່ານຜູ້ອ່ານທັງຫລາຍ.

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 18 ເມສາ 2017

ລິປາວ ຢ່າງ

ສາລະບານ

ຫົວຂໍ້

ໜ້າ

I. ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບສະຫວັດດິການສັງຄົມ	1
1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສະຫວັດດິການສັງຄົມ	1
1.2 ຫຼັກການຂອງວຽກສະຫວັດດິການສັງຄົມ	3
1.3 ຄວາມສໍາຄັນຂອງວຽກສະຫວັດດິການສັງຄົມ	4
II. ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບລະບົບສະຫວັດດິການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ.....	8
2.1 ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດິການ	8
2.2 ລະດັບຂອງສະຫວັດດິການ.....	9
2.3 ຄວາມຮັບຜິດຊອບງົບປະມານຂອງພາກລັດ ແລະ ພາກສັງຄົມ	11
2.4 ແນວຄວາມຄິດລັດສະຫວັດດິການ ກັບ ແນວຄວາມຄິດ ສັງຄົມສະຫວັດດິການ.....	12
2.5 ຄວາມທົ່ວໜ້າຂອງລະບົບສະຫວັດດິການສັງຄົມ	13
2.6 ບັນຫາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການບໍລິການລະບົບ ສະຫວັດດິການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ	16
III. ວຽກສະຫວັດດິການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ	17
3.1 ຫັດສະນະຂອງຝັກຕໍ່ວຽກສະຫວັດດິການສັງຄົມ	17
3.2 ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດິການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ.....	18
3.3 ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດິການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ	21
- ເອກະສານອ້າງອີງ	

ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ

I. ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ສະຫວັດດີການ ເປັນຄຳທີ່ມາຈາກພາສາອັງກິດວ່າ: “Welfare” ມີຄວາມໝາຍກວມລວມເຖິງສະຫວັດດີການໃນທາງເສດຖະສາດ (economic welfare) ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ(Social welfare).

ສະຫວັດດີການສັງຄົມທາງເສດຖະສາດ ຖືເອົາຄວາມເຊື່ອ ແລະ ຄວາມພໍໃຈ ຂອງຜູ້ບໍລິໂພກເປັນຕົວກຳນົດ, ຖ້າພໍໃຈຫລາຍກໍສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການຫລາຍ ເຊັ່ນ: ຊື້ສິນຄ້າລາຄາຖືກກວ່າທີ່ຄິດໄວ້ ກໍຖືວ່າໄດ້ສະຫວັດດີການຫລາຍ. ຖ້າຄິດວ່າສິນຄ້າທີ່ຈະຊື້ນັ້ນມີລາຄາ 1,000 ກີບ ແຕ່ຊື້ໄດ້ໃນລາຄາ 800 ກີບ ກໍຖືວ່າໄດ້ສະຫວັດດີການຫລາຍກວ່າ 200 ກີບ. ສ່ວນສິນຄ້າທີ່ຈະມີຄຸນນະພາບດີ ຫລື ບໍ່ຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ຜົນເສຍຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ ຫລື ບໍ່ ມັນບໍ່ແມ່ນສິ່ງສຳຄັນ.

ສ່ວນສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຈະຖືເອົາຄວາມຈຳເປັນຂອງສັງຄົມໂດຍລວມເປັນຕົວກຳນົດ ເຊັ່ນ: ການຮັກສາສຸຂະພາບຕ້ອງເຮັດໃຫ້ທຸກຄົນໃນສັງຄົມມີສຸຂະພາບດີ; ການສຶກສາຕ້ອງເຮັດໃຫ້ທຸກຄົນມີຄວາມຮູ້ ເພື່ອເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ຕົນເອງ ແລະ ສັງຄົມ. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນຫລາຍໆສັງຄົມ ຈິ່ງເຫັນວ່າ: *ສະຫວັດດີການເປັນສິ່ງທີ່ທຸກຄົນຈະຕ້ອງເຂົ້າເຖິງ, ຕ້ອງໄດ້ຮັບເພາະມັນເປັນບັນຫາສິດທິພື້ນຖານທາງສັງຄົມ (Social basic right) ຂອງທຸກຄົນ.*

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ນັກວິຊາການຫລາຍທ່ານໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍກ່ຽວກັບສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໂດຍສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

ວໍເຕີ ເອ ເຟຣນແລນເດີ (Water A. Friendlander, 1968:10) ອະທິບາຍວ່າ: ສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນການຈັດກິດຈະກຳຂຶ້ນເພື່ອສົ່ງເສີມສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໂດຍກົງໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທາງດ້ານຄວາມຕ້ອງການທີ່ຢູ່ອາໄສ, ບັນຫາຄອບຄົວ ແລະ ເດັກ, ສຸຂະອະນາໄມ, ການປັບຕົວຢູ່ໃນສັງຄົມ, ການໃຊ້ເວລາວ່າງ, ມາດຕະການດ້ານການຄອງຊີບ ແລະ ຄວາມສຳພັນທາງສັງຄົມ ແລະ ໃນດ້ານວຽກງານສະຫວັດດີການສັງຄົມໃຫ້ປະຕິບັດຕໍ່ບຸກຄົນ, ກຸ່ມຄົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມ ເຊິ່ງການບໍລິການເຫລົ່ານີ້ລວມເຖິງການດູແລ, ການຮັກສາ ແລະ ການປ້ອງກັນ.

ມາຕີ ລິມສະກຸນ (2007:237)ໃຫ້ຄວາມໝາຍວ່າ: ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຄືລະບົບການຈັດສັງຄົມໃນລະດັບໂຄງສ້າງ ແລະ ລະດັບປະຕິບັດ ທີ່ຈັດໃຫ້ກັບສະມາຊິກໃນສັງຄົມທຸກຄົນ ເພື່ອຜັດທະນາຄວາມໝັ້ນຄົງໃນຊີວິດ ແລະ ຄຸນນະພາບຊີວິດ ຂອງຄົນໃນສັງຄົມທົ່ວໄປ.

ເອັດມັນ ແລະ ນາທັນ ໂກເຮນ (Edmund A. Smith and Nathan E.Cohen, 1970:5) ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າ: ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ ເປັນການປະຕິບັດງານທີ່ເປັນລະບົບ, ຮວບຮວມວິທີທາງ, ແນວທາງໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຄຳນິຍົມທາງສັງຄົມ ແລະ ໃຊ້ຄວາມຮູ້, ຄວາມຊຳນານທີ່ໄດ້ຝຶກຝົນໃຊ້ເຂົ້າໃນການແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ.

ຝັງເທບ ສັນຕິກຸນ (2005:217) ອະທິບາຍວ່າ: ສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນເລື່ອງຂອງທຸກຄົນໃນສັງຄົມເພາະຄຳວ່າສະຫວັດດີການສັງຄົມ ມີຄວາມໝາຍໃນແງ່ຂອງການຢູ່ດີກິນດີ(social-well-being) ຂອງສະມາຊິກທຸກຄົນໃນສັງຄົມ ບໍ່ສະເພາະຜູ້ທຸກຍາກເທົ່ານັ້ນ ເຊິ່ງອາດພິຈາລະນາ ໃນມິຕິທີ່ສະ ທ້ອນເຖິງຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະຮ່ວມກັນເບິ່ງແຍງຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂອງສະມາຊິກທຸກຄົນໃນສັງຄົມ.

ຣະຝິຟອນ ຄຳຫອມ(2003:17-18) ໄດ້ສະຫລຸບຄວາມໝາຍຂອງສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໄວ້ວ່າ ໝາຍເຖິງລະບົບການຈັດສັນ ແລະ ຈັດການບໍລິການສັງຄົມໃນລັກສະນະຂອງໂຄງການ ຫລື ບໍລິການຕ່າງໆ ໃຫ້ກັບທຸກຄົນໃນສັງຄົມໂດຍເນັ້ນສິດທິຄວາມເທົ່າທຽມກັນທີ່ຈະໄດ້ຮັບບໍລິການທີ່ເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ສະເໝີພາບ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການພັດທະນາຄຸນນະພາບຊີວິດທີ່ດີຂອງຄົນໃນສັງຄົມ, ການພັດທະນາສັງຄົມທົ່ວໄປ ລວມທັງລະບົບຄວາມໝັ້ນຄົງທາງສັງຄົມຂອງຄົນທຸກຄົນໃນສັງຄົມ.

ຈາກຄວາມໝາຍຂອງນັກວິຊາການນັ້ນສາມາດສະຫລຸບໄດ້ວ່າ: ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໝາຍເຖິງລະບົບການຈັດສັນ ແລະ ການບໍລິການສັງຄົມໃນລະດັບໂຄງສ້າງ ແລະ ລະດັບປະຕິບັດ ເພື່ອເບິ່ງແຍງດູແລ, ຮັກສາ, ບ້ອງກັນ ແລະ ຕອບສະໜອງຄວາມຈຳເປັນຂັ້ນພື້ນຖານໃຫ້ສະມາຊິກທຸກຄົນໃນສັງຄົມ ຢ່າງຍຸຕິທຳ ແລະ ສາມາດເພິ່ງຕົນເອງໄດ້.

1.2 ຫລັກການຂອງວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ຫລັກການຂອງວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ ປະກອບດ້ວຍ 3 ຫັກການລວມດັ່ງນີ້:

1) **ສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂັ້ນພື້ນຖານ:** ການບໍລິການວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງບັນຫາຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂັ້ນພື້ນຖານຂອງມະນຸດເປັນສິ່ງສຳຄັນ ເຊັ່ນ: ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຄວາມປອດໄພ, ຄວາມເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ, ຄວາມຮັກ, ການມີຊື່ສຽງ ແລະ ການປະສົບຜົນສຳເລັດໃນຊີວິດ.

2) **ສິດທິ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ:** ການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນສິດທິຂອງປະຊາ ຊົນໃນຖານະເປັນພົນລະເມືອງຂອງລັດ ເຊິ່ງມີສິດທິ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການບໍລິການສັງຄົມຈາກລັດ ເພື່ອໃຫ້ປະຊາຊົນຢູ່ເຢັນເປັນສຸກ, ມີຄວາມໝັ້ນຄົງທາງສັງຄົມ ເຊິ່ງລັດອາດຈະກຳນົດມາດຕະການບໍລິການສັງຄົມ ໂດຍພາຍໃຕ້ລະບົບພາສີ, ການໃຫ້ການອຸດໜູນ ຫລື ການສ້າງແຮງຈູງໃຈ.

3) **ຄວາມສະເໝີພາບ ແລະ ຄວາມຍຸຕິທຳ:** ການບໍລິການດ້ານສະຫວັດດີການສັງຄົມທີ່ດີ ຄວນ ຄຳນຶງເຖິງຄວາມເທົ່າທຽມກັນຂອງປະຊາຊົນທຸກຄົນ ໂດຍບໍ່ມີການເລືອກປະຕິບັດ, ບໍ່ຖືກຕັດໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ຮັບການບໍລິການຈາກລັດ.

1.3 ຄວາມສຳຄັນຂອງວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂັ້ນພື້ນຖານໃຫ້ກັບປະຊາຊົນແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເຊິ່ງປະກອບມີ ດັ່ງນີ້:

1) ດ້ານແນວຄວາມຄິດຂອງລັດສະຫວັດດີການ

ໃນສະໄໝກ່ອນໆ ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມຂອງລັດທີ່ມີຕໍ່ປະຊາຊົນ ມີແຕ່ເນັ້ນໃສ່ການໃຊ້ອຳນາດລັດໃນການດຳເນີນການບ້ອງກັນ, ຮັກສາຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມສະຫງົບພາຍໃນປະເທດ, ຮັກສາກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆບໍ່ໃຫ້ມີຜູ້ໃດລະເມີດ. ໃນປັດຈຸບັນ, ສັງຄົມມີການປ່ຽນແປງໄປ ລັດຈະເຮັດໜ້າທີ່ດັ່ງທີ່ກ່າວມານັ້ນແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ, ລັດຕ້ອງສະໜອງຄວາມ

ຈະເລີນທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ຕະຫລອດຮອດການເບິ່ງແຍງດູແລຄວາມສຸກທຸກຂອງປະຊາຊົນ ໃຫ້ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ. ດັ່ງນັ້ນ, ແນວຄວາມຄິດລັດສະຫວັດດິການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໜ້າທີ່ຂອງລັດ ໃນ ການບໍລິການສະຫວັດດິການຕ່າງໆ ໃຫ້ກັບປະຊາຊົນໃຫ້ເຕັມຮູບແບບ ແລະ ຄວາມຢູ່ດີກິນດີຂອງປະຊາຊົນ ຈິ່ງຈະເກີດຂຶ້ນ.

2) ດ້ານຄວາມເປັນລະບຽບ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມກັນໃນສັງຄົມ

ໃນແຕ່ລະສັງຄົມບໍ່ໄດ້ປະກອບດ້ວຍສະມາຊິກທີ່ມີຄວາມສົມບູນເທົ່າທຽມກັນ ແຕ່ປະຊາຊົນໃນ ທຸກສັງຄົມມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ- ສັງຄົມ ເຊິ່ງແບ່ງໄດ້ເປັນ 4 ຊັ້ນ ດັ່ງນີ້:

- ຊັ້ນຄົນຊັ້ນສູງ: ເປັນກຸ່ມທີ່ມີຖານະດີ, ມີຄວາມສຸກສະບາຍດ້ວຍຊັບສິນເງິນຄ່າ.
- ຊັ້ນຄົນຊັ້ນກາງ: ເປັນກຸ່ມທີ່ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ບໍ່ດີປານໃດ ແຕ່ຢູ່ໄດ້ຕາມອັດຕະພາບ.
- ຊັ້ນຄົນຊັ້ນຕ່ຳ: ເປັນກຸ່ມທີ່ທຸກຍາກ, ລຳບາກ, ເດືອດຮ້ອນບາງຄັ້ງຄາວ ແຕ່ຍັງສາມາດຊ່ວຍຕົນ ເອງໄດ້.
- ຊັ້ນຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫລືອຕົນເອງໄດ້: ເປັນກຸ່ມທີ່ມີບັນຫາ, ຄວາມທຸກຍາກ ຫລື ຕ້ອງ ການຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກຜູ້ອື່ນ ເຊິ່ງມີຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ.

ເມື່ອສົມທຽບຈຳນວນປະຊາກອນທັງສີ່ຊັ້ນ ປາກົດວ່າຜູ້ມີບັນຫາຄວາມທຸກຍາກ ກໍຄືຊັ້ນຄົນທີ່ບໍ່ ສາມາດຊ່ວຍເຫລືອຕົນເອງໄດ້ແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຫລາຍກວ່າກຸ່ມອື່ນໆ ຖ້າບໍ່ໄດ້ ຮັບການເບິ່ງແຍງຊ່ວຍເຫລືອ ກໍຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່. ສະນັ້ນ, ເພື່ອຄວາມເປັນລະບຽບ ຮຽບຮ້ອຍ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມກັນໃນສັງຄົມ ພາກສ່ວນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຈິ່ງຕ້ອງເຂົ້າມາຊ່ວຍ ເຫລືອ ໃຫ້ການບໍລິການດ້ານສະຫວັດດິການສັງຄົມຕ່າງໆ ເພື່ອແກ້ໄຂ ແລະ ບັນເທົາຄວາມເດືອດຮ້ອນ ຂອງເຂົາເຈົ້າ.

3) ດ້ານການພັດທະນາເສດຖະກິດ

ໃນປັດຈຸບັນປະເທດຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ກຳລັງເລັ່ງລັດພັດທະນາ ເສດຖະກິດຄວບຄູ່ໄປກັບການພັດທະນາສັງຄົມ ເພື່ອໃຫ້ປະຊາຊົນມີມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດທີ່ສູງຂຶ້ນ. ປັດໄຈສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງການພັດທະນາເສດຖະກິດນັ້ນຕ້ອງເນັ້ນໃສ່ ກຳລັງກາຍ, ກຳລັງໃຈ ແລະ ສະຕິປັນ ຍາຂອງປະຊາຊົນ ເພາະປະຊາຊົນເປັນຊັບພະຍາກອນມະນຸດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງຊາດ ໃນການ ເຄື່ອນໄຫວອາລິຍະບົດທຸກຢ່າງ ເຊິ່ງເປັນທັງຜູ້ຜະລິດ, ຜູ້ບໍລິໂພກ, ຜູ້ຊົມໃຊ້, ຜູ້ບໍລິຫານໂຄງການ. ສະນັ້ນ, ວຽກງານທັງຫລາຍຈະສຳເລັດໄດ້ສົມບູນ ແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບປະຊາຊົນທີ່ມີສຸຂະພາບກາຍ, ຈິດໃຈ ຄວາມເປັນ ຢູ່ທີ່ດີ ມີຄວາມຊຽວຊານ, ດຸໝັ່ນ, ກະຕິລິລິນ, ມີຄວາມຄິດລິເລີ່ມ, ມັກການສຶກສາປັບປຸງປ່ຽນແປງ. ແຕ່ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າປະຊາຊົນຢູ່ໃນສະພາບທຸກຍາກເດືອດຮ້ອນ, ສຸຂະພາບບໍ່ດີ, ບໍ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມຊຳ ນານງານ ແລະ ບໍ່ມີຈິດໃຈມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດຢ່າງແທ້ຈິງ ອັນເນື່ອງມາຈາກ ຄວາມບໍ່ສະຫງົບອຸ່ນອຽນ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງດື່ມຮົນແກ້ໄຂບັນຫາຂອງຄອບຄົວ ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນບຸກຄົນເຫລົ່ານັ້ນ ເປັນບຸກຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫລືອຕົນເອງໄດ້ ກໍຈະເປັນພາລະໃຫ້ຜູ້ອື່ນ ຫລື ສັງຄົມ. ສະນັ້ນ, ສັງຄົມຈິ່ງ ຕ້ອງເຂົ້າມາຊ່ວຍເຫລືອບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໃຫ້ສາມາດຊ່ວຍເຫລືອຕົນເອງໄດ້ໂດຍໄວ ແລະ ກັບຄືນມາມີສ່ວນ ຮ່ວມໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ ຫລື ຢ່າງໜ້ອຍກໍບໍ່ໃຫ້ເປັນພາລະຂອງສັງຄົມຫລາຍເກີນຄວນ.

4) ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສັງຄົມ

ການຊ່ວຍເຫລືອປະຊາຊົນໃຫ້ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີນັ້ນ ເປັນສ່ວນສຳຄັນທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ສັງຄົມມີ

ຄວາມໝັ້ນຄົງ, ຄອບຄົວມີຄວາມສຸກທັງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີ ເຊິ່ງຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ສະມາຊິກຂອງສັງຄົມໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ, ເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ດີ ແລະ ມີຄຸນຄ່າ. ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າສະມາຊິກທີ່ມາຈາກຄອບຄົວທີ່ມີບັນຫາ, ມີຄວາມທຸກຍາກ ບໍ່ສາມາດຫາລ້ຽງຊີບໄດ້ຕາມປົກກະຕິ ກໍຈະເປັນອຸປະສັກຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ. ສະນັ້ນ, ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມຈຶ່ງຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ຈະຕ້ອງນຳມາໃຊ້ເພື່ອແກ້ໄຂຂໍ້ບົກຜ່ອງຂອງສັງຄົມ.

5) ດ້ານກຽດສັກສີຂອງປະເທດ

ການປະຕິບັດວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນການປະຕິບັດພາລະບົດບາດທີ່ສະແດງເຖິງພາລະໜ້າທີ່ຂອງລັດໜຶ່ງ ທີ່ລັດອິນຍອມຮັບ ແລະ ນັບຖື. ຄວາມສຳຄັນກ່ຽວກັບຄວາມຕ້ອງການໃນທີ່ນີ້ແມ່ນຄວາມເປັນຕົວຕົນຂອງສະມາຊິກຂອງສັງຄົມແຕ່ລະຄົນ ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອຖືໃນຄຸນຄ່າຂອງຊາດຕົນ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງຍົກຖານະ, ຮັກສາກຽດສັກສີຂອງຊາດນັ້ນໄວ້ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງໃນປັດຈຸບັນທີ່ມີການຕິດຕໍ່ຜົວຜັນລະຫວ່າງປະເທດໃນດ້ານຕ່າງໆຢ່າງໃກ້ສືດ ອາດຈະເກີດຄວາມຮູ້ສຶກ ໃນການປຽບທຽບສະພາບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນແຕ່ລະປະເທດ ແລະ ປຽບທຽບການບໍລິຫານງານຂອງລັດຖະບານ ໃນການຊ່ວຍເຫລືອປະຊາຊົນຂອງຕົນເອງ, ຖ້າປະຊາຊົນບໍ່ໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່, ປ່ອຍປະໃຫ້ດຳລົງຊີວິດໃນສະພາບທີ່ທຸກຍາກ ກໍຈະບໍ່ພຽງແຕ່ປະຊາຊົນກຸ່ມນັ້ນທີ່ເສຍກຽດສັກສີເທົ່ານັ້ນ ຍັງເປັນຂໍ້ເສຍຂອງພາກລັດຖະບານ ແລະ ເປັນການເສຍກຽດສັກສີຂອງປະເທດໃນທີ່ສຸດ. ດັ່ງນັ້ນ, ລັດຖະບານຂອງປະເທດຕ່າງໆສ່ວນຫລາຍຈຶ່ງໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນປັດຈຸບັນ.

6) ດ້ານຄວາມສອດຄ່ອງກັບຫລັກການສິດທິມະນຸດ

ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດທົ່ວໂລກ ເຊິ່ງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ໄດ້ເຫັນຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ບັນຍັດໄວ້ໃນສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ທີ່ປະກາດໃຊ້ ໃນວັນທີ 25 ທັນວາ 1948 ໃນຂໍ້ທີ 25 ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ວ່າ: “ທຸກຄົນມີສິດທິຈະມີສະພາບຊີວິດການເປັນຢູ່ ຕາມມາດຕະຖານທີ່ຖືກຕ້ອງ ເໝາະສົມກັບລະດັບສຸຂະພາບ, ຄວາມຜາສຸກຂອງຕົນເອງ ແລະ ຄອບຄົວ ລວມທັງດ້ານອາຫານ, ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການປົ່ນປົວສຸຂະພາບ ແລະ ການບໍລິການສັງຄົມທີ່ຈຳເປັນອື່ນໆ ແລະ ສິດທິທີ່ຈະໄດ້ຮັບຫລັກຄຳປະກັນໃນຍາມວ່າງງານ, ເຈັບເປັນ, ຂາດຄວາມສາມາດ, ເປັນໝ້າຍ, ເຖົ້າແກ່, ຫລື ຂາດປັດໃຈໃນການດຳລົງຊີວິດ (ປັດໃຈ 4) ອັນເນື່ອງມາຈາກເຫດສຸດວິໄສ ທີ່ຕົນເອງບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້”. ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ໄດ້ມີສ່ວນສຳຄັນເຮັດໃຫ້ປະເທດຕ່າງໆ ພະຍາຍາມຂະຫຍາຍວຽກງານສັງຄົມສົ່ງເຄາະປະຊາຊົນເພີ່ມຂຶ້ນ. ນອກຈາກຈະຊ່ວຍໃຫ້ປະຊາຊົນມີປັດໃຈ 4 ແລ້ວຍັງໄດ້ຕອບສະໜອງໃຫ້ມີຫລັກຄຳປະກັນໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງຕົນເອງ ແລະ ຄອບຄົວ ເຊັ່ນ: ການປະກັນສັງຄົມ ອັນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງທາງສັງຄົມໃຫ້ໄດ້ໃນທີ່ສຸດ.

II. ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ

ການອອກແບບລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ ມີຄຳຖາມສຳຄັນ ສີ່ຄຳຖາມ ດ້ວຍກັນຄື: (ກ) ສະຫວັດດີການທີ່ຈະໃຫ້ນັ້ນຄືສະຫວັດດີການດ້ານໃດ? (ຂ) ໃຜຄືຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການແຕ່ລະປະເພດ ແລະ ມີສິດທິໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂແນວໃດ? (ຄ) ລະດັບຂອງສະຫວັດດີການທີ່ໄດ້ຮັບຫລາຍ ໜ້ອຍຊຳໃດ ເທົ່າກັນໝົດທຸກຄົນ ຫລື ບໍ່ເທົ່າກັນຍ້ອນຫຍັງ? (ງ) ໃຜເປັນຜູ້ໃຫ້ບໍລິການສະຫວັດດີການ ໃນດ້ານການຈັດຫາງົບປະມານ ຫລື ເງິນທຶນ ແລະ ການບໍລິຫານຈັດການຕ່າງໆ ?

ຄຳຖາມຂ້າງເທິງເຫລົ່ານີ້ສາມາດນຳໄປສູ່ຂໍ້ສະເໜີໃນດ້ານຫລັກການ, ກອບແນວຄວາມຄິດ ແລະ ການຄວບຄຸມຂອງສະຫວັດດີການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ ໂດຍເລີ່ມຈາກອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດີການ

ສັງຄົມວ່າ ມີລະບົບໃດແດ່? ເປັນການສະເໜີໃນແງ່ຄວາມຄິດກ່ຽວກັບປະເພດ ຫລື ຈຸດປະສົງຂອງສະຫວັດດິການ ລວມເຖິງຜູ້ຮັບສະຫວັດດິການ. ຈາກນັ້ນ ກ້າວໄປເຖິງການພິຈາລະນາເຖິງລະດັບຂອງສະຫວັດດິການ, ແນວຄວາມຄິດເບື້ອງຕົ້ນໃນການຈັດສັນງົບປະມານ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆ ຕາມລຳດັບ.

2.1 ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດິການ

ໂດຍທົ່ວໄປ ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດິການ ປະກອບດ້ວຍ:

- **ການບໍລິການສັງຄົມ (social service)** ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ລັດໃຫ້ບໍລິການຂັ້ນພື້ນຖານແກ່ປະຊາຊົນທຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ການສຶກສາ 12 ປີ, ການໃຫ້ການປະກັນສຸຂະພາບແກ່ທຸກຄົນ, ການໃຫ້ການບໍລິການຝຶກວິຊາຊີບ ແລະ ຜັດທະນາສີມິແຮງງານ.

- **ລະບົບປະກັນສັງຄົມ (Social Security)** ໝາຍເຖິງລະບົບທີ່ຊ່ວຍເຫລືອປະຊາຊົນ ກໍລະນີປະສົບບັນຫາ ເປັນບາງຄັ້ງຄາວ ເຊັ່ນ: ບໍ່ມີວຽກເຮັດ (ຖືກເລີກຈ້າງ), ຜົນລະປູກເສຍຫາຍ, ລາຄາຜົນການຜະລິດຕິກຕໍ່າ. ສິດທິຜົນປະໂຫຍດຈາກລະບົບນີ້ ມີລັກສະນະຊົ່ວຄາວ ແຕ່ກໍອາດມີບາງໂຄງການທີ່ມີລັກສະນະຖາວອນ ເຊັ່ນ: ສິດທິໃນການໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການວ່າງງານໃນລະບົບປະກັນສັງຄົມ. ການຈະໄດ້ປະໂຫຍດກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ປະກັນຕົນວ່າງງານ ແຕ່ສິດທິໃນການໄດ້ຮັບການປະກັນສັງຄົມ ມີລັກສະນະຖາວອນ ຈົນເທົ່າທີ່ຜູ້ປະກັນສັງຄົມຍັງຢູ່ໃນລະບົບ.

- **ລະບົບການຊ່ວຍເຫລືອທາງສັງຄົມ (Social Assistance)** ໝາຍເຖິງລະບົບທີ່ເນັ້ນໃສ່ການດູແລຜູ້ດ້ອຍໂອກາດເຊັ່ນ: ຜູ້ພິການ, ຜູ້ເປັນພະຍາດຊຳເຮື້ອ ທີ່ບໍ່ສາມາດເຮັດວຽກໄດ້. ສິດທິຜົນປະໂຫຍດໃນລະບົບນີ້ ມີລັກສະນະ ເຄິ່ງຊົ່ວຄາວ ແລະ ເຄິ່ງຖາວອນ, ແຕ່ຜູ້ເກີດສິດສ່ວນຫລາຍແມ່ນມີລັກສະນະຖາວອນ ເຊັ່ນ: ພິການຖາວອນ, ເຈັບເປັນຖາວອນ...

- **ລະບົບການສົ່ງເສີມສະໜັບສະໜູນທຸ້ນສ່ວນທາງສັງຄົມ** ເປັນການບໍລິຫານຈັດການເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອໃຫ້ລະບົບສະຫວັດດິການສັງຄົມດຳເນີນໄດ້ດີຢັ້ງຢືນເຊັ່ນ: ການສົ່ງເສີມຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມ, ສົ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບໃນການດຳລົງຊີວິດໃນສັງຄົມ.

ການຈຳແນກ ເປັນ 4 ລະບົບດັ່ງກ່າວ ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ເປັນ 4 ເສົາຄໍ້າ ຂອງລະບົບສະຫວັດດິການສັງຄົມ.

2.2 ລະດັບຂອງສະຫວັດດິການ

ແຕ່ລະລະດັບຂອງສະຫວັດດິການ ໃນແຕ່ລະເສົາຄໍ້າທີ່ລັດ ແລະ ສັງຄົມ ຄວນຈັດສັນໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ຫລື ໃຫ້ການຮັບຮອງວ່າຈະສະໜອງໃຫ້ນັ້ນຄວນແມ່ນລະດັບໃດ ຈຶ່ງເປັນບັນຫາສຳຄັນຕໍ່ກັບຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນຂອງລະບົບສະຫວັດດິການ, ຖ້າຫາກໃຫ້ສະຫວັດດິການໜ້ອຍເກີນໄປກໍຈະບໍ່ບັນລຸຈຸດປະສົງ ໃນການໃຫ້ສະຫວັດດິການແກ່ປະຊາຊົນ ແຕ່ຫາກໃຫ້ຫລາຍເກີນໄປກໍຈະເປັນພາລະໃຫ້ລັດຖະບານ ຫລື ສັງຄົມ ເຊິ່ງອາດຈະໄປຫລຸດລາຍຈ່າຍທີ່ຈຳເປັນດ້ານອື່ນໆຂອງປະເທດຫລາຍເກີນໄປ.

ໂດຍຫລັກການແລ້ວ ລະດັບສະຫວັດດິການສາມາດແບ່ງອອກໄດ້ເປັນ 3 ລະດັບ ຄື:

1) ສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານ

ໂດຍຫລັກການ, ປະຊາຊົນທຸກຄົນຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການສັງຄົມຈາກລັດ ຕາມຄຳນິຍາມຂ້າງເທິງຢ່າງ ທົ່ວໜ້າ ແລະ ເທົ່າທຽມ ກັນໃນລະດັບ “ພື້ນຖານ” ຄື ເປັນສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນຕໍ່າ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ໄດ້ສົມກັບຄວາມເປັນມະນຸດ. ສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານ ໄດ້ກວມເອົາຕັ້ງແຕ່ເກີດຈົນເຖິງເສຍຊີວິດ.

2) ສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມ: ກໍລະນີທົ່ວໄປ

ປະຊາຊົນບາງກຸ່ມອາດຈະໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການສູງກວ່າລະດັບພື້ນຖານ, ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ: “ສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມ” ໃນກໍລະນີທີ່ມີການສົມທົບຈ່າຍເພີ່ມຈາກຜູ້ໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການເອງ ເຊັ່ນ: ການບໍລິການປັບປຸງສຸຂະພາບ ພາຍໃຕ້ລະບົບປະກັນສັງຄົມ ຫລື ບາງກໍລະນີທີ່ລັດຄວນໃຫ້ການບໍລິການເພີ່ມເຕີມ ເປັນຕົ້ນ, ການຮັກສາສຸຂະພາບຂອງພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ເນື່ອງຈາກພະນັກງານ-ລັດຖະກອນໄດ້ຮັບ ເງິນເດືອນຕໍ່າກວ່າພາກເອກະຊົນ ໃນລະດັບຄວາມສາມາດດຽວກັນ. ໃນດ້ານນີ້ ບໍ່ມີລັກສະນະ “ທົ່ວໜ້າ”. ສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມເຕີມ ອາດເປັນການໃຫ້ເພີ່ມເຕີມຈາກສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານ ໃນແຜນງານດຽວກັນ ຫລື ເປັນແຜນງານແຍກຕ່າງຫາກຈາກ ສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານ ເຊັ່ນ: ປະກັນສຸຂະພາບຂອງລະບົບປະກັນສຸຂະພາບທົ່ວໜ້າ ຖືເປັນສະຫວັດດິການຂັ້ນພື້ນຖານ. ໃນຂະນະທີ່ປະກັນສຸຂະພາບຂອງລະບົບປະກັນສັງຄົມ ແລະ ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນເປັນສະຫວັດດິການສ່ວນເພີ່ມເຕີມ.

3) ສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມ: ກໍລະນີຄົນທຸກຍາກ ແລະ ກຸ່ມອາຊີບ

ຄົນທຸກຍາກ ແລະ ຜູ້ມີລາຍໄດ້ນ້ອຍ ຄວນໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມບາງດ້ານ ຕົວຢ່າງ: ເງິນກູ້ຢືມເພື່ອການສຶກສາ.... ສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນນີ້ມີລັກສະນະ(ເຈາະຈົງກຸ່ມເປົ້າໝາຍ targeting) ໂດຍດຳເນີນການເພື່ອເລືອກວ່າໃຜຢູ່ໃນກຸ່ມເປົ້າໝາຍຈະຕ້ອງໃຊ້ວິທີເບິ່ງລາຍຮັບ ຫລື ຖານະ (mean - testing) ເຊັ່ນ: ໂຄງການໃຫ້ກູ້ຢືມເງິນ ເພື່ອການສຶກສາ ຫລື ກຳນົດຕາມກຸ່ມອາຊີບ ທີ່ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜູ້ມີລາຍຮັບຕໍ່າ ເຊັ່ນ: ໂຄງການປະກັນລາຄາຜົນຜະລິດ ຫລື ກອງທຶນສະຫວັດດິການຊາວນາ...

ໂດຍຫລັກການແລ້ວ, ຖ້າລະດັບສະຫວັດດິການພາຍໃຕ້ສະຫວັດດິການຂັ້ນພື້ນຖານມີມາດຕະຖານສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆໃນອະນາຄົດ ຈະບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີສະຫວັດດິການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມເຕີມ ສຳລັບຄົນທຸກຍາກ ຫລື ກຸ່ມອາຊີບ ແຕ່ຕ້ອງບໍລິການໃຫ້ປະຊາຊົນທຸກຄົນໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການຂັ້ນພື້ນຖານຢ່າງທົ່ວໜ້າຢ່າງແທ້ຈິງ.

ໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງຄວນຫລຸດຄວາມຊໍ້າຊ້ອນລະຫວ່າງສະຫວັດດິການຂັ້ນພື້ນຖານ ແລະ ສະຫວັດດິການສ່ວນເພີ່ມ ທີ່ມີຢູ່ ໂດຍສະເພາະປະຊາຊົນບາງຄົນໄດ້ຮັບສະຫວັດດິການປະເພດດຽວກັນ ໃນສອງລະບົບ.

2.3 ຄວາມຮັບຜິດຊອບງົບປະມານຂອງພາກລັດ ແລະ ພາກສັງຄົມ

ການໃຫ້ບໍລິການສະຫວັດດິການສັງຄົມບໍ່ວ່າຈະເປັນແບບທົ່ວໜ້າ ຫລື ແບບສະເພາະ ລ້ວນແຕ່ເປັນພາລະຕໍ່ງົບປະມານພາກລັດ ຫລື ພາກສັງຄົມ (ກໍລະນີພາກສ່ວນອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນພາກລັດເປັນຜູ້ໃຫ້ບໍລິການ ເຊັ່ນ: ສະຫວັດດິການທີ່ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານ (ນາຍຈ້າງ) ໃຫ້ກັບຜູ້ອອກແຮງງານ (ລູກຈ້າງ) ຫລື ຊ່ວຍເຫລືອເກື້ອກູນລະຫວ່າງຄົນໃນສັງຄົມ) ຈຶ່ງຕ້ອງມີແນວທາງທີ່ຊັດເຈນ ໃນການກຳນົດຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງດ້ານການເງິນ ຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ມີການແບ່ງຄວາມຮັບຜິດຊອບລະຫວ່າງພາກລັດ ແລະ ພາກສ່ວນອື່ນຂອງສັງຄົມ ເຊັ່ນ:

- ສະຫວັດດິການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານທົ່ວໜ້ານັ້ນ, ພາກລັດຄວນເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບງົບປະມານທັງໝົດ (tax financing) ແຕ່ອາດຈະມອບໝາຍໃຫ້ພາກສ່ວນອື່ນຂອງສັງຄົມ (ເອີ້ນວ່າ ພາສີສະຫວັດດິການສັງຄົມ) ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການໃຫ້ບໍລິການໄດ້ບາງກໍລະນີ, ບາງພື້ນທີ່ ແລະ ບາງກຸ່ມເປົ້າໝາຍ. ຖ້າ

ພາສີນັ້ນຫາກມີຄວາມຊຳນານຫລາຍກວ່າ, ມີປະສິດທິພາບກວ່າ ຫລື ເຂົ້າເຖິງກຸ່ມປະຊາຊົນ ທີ່ພາກລັດບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ.

- ສະຫວັດດີການສັງຄົມສ່ວນເພີ່ມ ອາດມີແຫລ່ງເງິນນອກຈາກພາກລັດ ເຊັ່ນ: ຈາກຜູ້ໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການ, ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານ (ປະກອບທຶນສົມທົບຮ່ວມກັນ).

- ສະຫວັດດີການສ່ວນເພີ່ມສຳລັບຄົນທຸກຍາກ, ຜູ້ມີລາຍຮັບຕໍ່າ (ກຸ່ມອາຊີບທີ່ມີລາຍຮັບຕໍ່າ) ຄວນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພາກລັດທັງໝົດ.

ເນື່ອງຈາກລະບົບສະຫວັດດີການຂັ້ນພື້ນຖານຈະຄົງຢູ່ຕະຫລອດໄປ ເຖິງແມ່ນວ່າສະພາບເສດຖະກິດຈະດີ ຫລື ບໍ່ດີ ຍັງຈະເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພາກລັດທັງໝົດ. ສະນັ້ນ, ການອອກແບບລະດັບສະຫວັດດີການໃນແບບສະຫວັດດີການສັງຄົມຂັ້ນພື້ນຖານ ຄວນຄຳນຶງເຖິງພາລະດ້ານງົບປະມານ ໃນກໍລະນີທີ່ສະພາບເສດຖະກິດບໍ່ດີ ໂດຍສະເພາະໃນຊ່ວງວິກິດການເສດຖະກິດ. ສຳລັບສະຫວັດດີການສ່ວນເພີ່ມ ທັງສອງປະເພດ ອາດປັບເພີ່ມ ຫລື ຫລຸດລົງຕາມສະພາບເສດຖະກິດໄດ້.

ສິ່ງທີ່ຄວນລະວັງ ຄື ນະໂຍບາຍ(ໂຄງການພິເສດ)ບາງປະເພດ ເປັນຕົ້ນ: ການຊ່ວຍຄ່າຄອງຊີບ ດ້ວຍການແຈກຢາຍເງິນໃຫ້ຜູ້ມີລາຍຮັບຕໍ່າ, ການຂາຍສິນຄ້າລາຄາຖືກ, ໃຫ້ບໍລິການລົດຝຣີ, ນໍ້າຝຣີ, ໄຟຟ້າຝຣີ ທີ່ເປັນໂຄງການຊົ່ວຄາວ ເພື່ອຊ່ວຍເຫລືອປະຊາຊົນໃນຍາມເສດຖະກິດຕົກຕໍ່າ, ເຊິ່ງເປັນໂຄງການກະຕຸ້ນເສດຖະກິດສະເພາະໜ້າ ບໍ່ຄວນຢູ່ໃນລະບົບສະຫວັດດີການ ເພາະມີຂໍ້ເສຍໃນການປ່າຍປ່ຽງຈາກກົນໄກຕະຫລາດ ກໍ່ໃຫ້ເກີດການໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງໃນໄລຍະຍາວ.

2.4 ແນວຄວາມຄິດລັດສະຫວັດດີການ ກັບ ແນວຄວາມຄິດສັງຄົມສະຫວັດດີການ

ຫລາຍປະເທດບໍລິການສະຫວັດດີການໃຫ້ປະຊາຊົນ ໂດຍໃຊ້ແນວຄວາມຄິດລັດສະຫວັດດີການ (Welfare state) ໝາຍຄວາມວ່າ ພາກລັດເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ແລະ ດຳເນີນການເກັບພາສີລະດັບສູງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດຮັບຜິດຊອບພາລະດັ່ງກ່າວໄດ້ ເຊິ່ງມີຂໍ້ເສຍຄ່າ : ເຮັດໃຫ້ພາກລັດເປັນອົງກອນມີຂະໜາດໃຫຍ່ຫລາຍຂຶ້ນ ເມື່ອທຽບກັບລະບົບເສດຖະກິດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນຫລາຍປະເທດໃນດ້ານລາຍຮັບ ແລະ ລາຍຈ່າຍ ພາກລັດຄິດໄລ່ເປັນຄັ້ງໜຶ່ງຂອງລາຍໄດ້ທົ່ວປະເທດໃນແຕ່ລະປີ ເຮັດໃຫ້ເກີດການປ່າຍປ່ຽງກົນໄກຕະຫລາດທີ່ຂ້ອນຂ້າງຮຸນແຮງ ເນື່ອງຈາກການເກັບພາສີກໍ່ໃຫ້ເກີດການບິດເບືອນດ້ານລາຄາ.

ສ່ວນອີກແນວຄວາມຄິດໜຶ່ງແມ່ນແນວຄວາມຄິດສັງຄົມສະຫວັດດີການ (Welfare society) ເປັນແນວຄວາມຄິດທີ່ສະເໜີໃຫ້ພາກສ່ວນອື່ນຂອງສັງຄົມເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມຮັບຜິດຊອບໃນການບໍລິການສະຫວັດດີການ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບດ້ານການເງິນ ຫລື ດ້ານການບໍລິຫານຈັດການ. ຕົວຢ່າງ: ການໃຫ້ບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໂດຍຊຸມຊົນ ຫລື ພາກທຸລະກິດ.

ຊຸມຊົນມີບົດບາດໃນການເບິ່ງແຍງດູແລຄວາມສຸກທຸກຂອງປະຊາຊົນມາເປັນເວລາດົນນານ ໃນຮູບແບບຕ່າງໆ ເລີ່ມຕັ້ງແຕ່ການຊ່ວຍເຫລືອ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ລະຫວ່າງຍາດພີ່ນ້ອງ, ປະຊາຊົນພາຍໃນບ້ານ, ຄົນໃນຄອບຄົວໃນຍາມເຈັບເປັນ ຫລື ເສຍຊີວິດ, ແບ່ງປັນອາຫານການກິນ,ການປິ່ນປົວສຸຂະພາບ, ໃຫ້ທີ່ຝັກກອາໄສ ຕະຫລອດຮອດການສ້າງຕັ້ງສະຫະກອນ ຫລື ກຸ່ມການຜະລິດໃນຮູບແບບຕ່າງໆ.

ພາກທຸລະກິດນັ້ນຄວນເລັ່ງລັດການຈັດສະຫວັດດີການສັງຄົມໃຫ້ເປັນແນວທາງທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມຂອງທຸລະກິດ (Corporate Social Responsibility ຫລື CSR) ຫລື ແນວຄິດວິ

ສາທະກິດສັງຄົມ (Social Enterprise) ເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ມີຂໍ້ດີໂດຍກົງຕໍ່ການຫລຸດຜ່ອນພາລະຂອງ ພາກລັດ ແລະ ຫລຸດການບິດເບືອນກິນໄກຕະຫລາດແລ້ວ ພາກທຸລະກິດຍັງສາມາດເພີ່ມຄວາມສາມາດຂອງຊຸມຊົນໃນການບໍລິຫານຈັດການສະຫວັດດີການໄດ້ ດ້ວຍການຝຶກອົບຮົມດ້ານການບັນຊີໃຫ້ສະຫະ ກອນສະຫວັດດີການ.

2.5 ຄວາມທົ່ວໜ້າຂອງລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະເໜີຂ້າງເທິງນັ້ນວ່າ, ລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມແບບທົ່ວໜ້ານັ້ນ ຖ້າຫາກພິຈາລະນາໃນຄວາມໝາຍແຄບໆກໍເຫັນວ່າມີຄວາມຊັດເຈນພໍສົມຄວນ ເຊິ່ງມັນໝາຍເຖິງສະຫວັດດີການທີ່ໃຫ້ກັບ “ທຸກຄົນ”. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວຄຳວ່າ “ທົ່ວໜ້າ” ກໍຍັງມີຄວາມບໍ່ຊັດເຈນໃນຫລາຍປະການ.

1) ການຄຸ້ມຄອງສະຫວັດດີການທົ່ວໜ້າ

ໂດຍເລີ່ມຈາກຄຳວ່າ: “ທຸກຄົນ” ນັ້ນຄວາມໝາຍແມ່ນຄຸ້ມຄອງແນວໃດ, ຕົວຢ່າງ : ໝາຍຄວາມວ່າຄຸ້ມຄອງສະເພາະຜູ້ທີ່ມີສັນຊາດມີສຳມະໂນຄົວ ແລະ ບັດປະຈຳຕົວ ຫລື ລວມເຖິງຄົນທີ່ບໍ່ມີສັນຊາດ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ເກີດໃນແຜ່ນດິນນັ້ນໆ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຮອງວ່າເປັນພົນລະເມືອງ ເນື່ອງຈາກພໍ່ແມ່ບໍ່ມີຫລັກຖານຢັ້ງຢືນວ່າເປັນຄົນໃນປະເທດນັ້ນ ຫລື ຈະລວມໄປເຖິງຄົນຕ່າງດ້າວ ທີ່ອາໄສຢູ່ດິນແດນ ຂອງປະເທດນັ້ນ, ຄົນຕ່າງປະເທດ ຫລື ແຮງງານຕ່າງປະເທດ ເນື່ອງຈາກປັດຈຸບັນແຮງງານເຫລົ່ານີ້ໄດ້ໃຊ້ບໍລິ ການສະຫວັດດີການບາງດ້ານ ເຊັ່ນ: ສົ່ງລູກເຂົ້າໂຮງຮຽນ, ຮັບການປິ່ນປົວໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ ຈາກໂຮງໝໍລັດ ລວມທັງການໃຫ້ສິດທິສະຫວັດດີການສະເພາະແຮງງານຕ່າງປະເທດທີ່ໄດ້ຈິດທະບຽນຖືກຕ້ອງ ຫລື ບໍ່, ຖ້າໃຊ້ແນວຄິດວ່າຕ້ອງຈິດທະບຽນ ຈະລວມທັງຄອບຄົວ (ຄູ່ສົມລົດ ແລະ ລູກ) ຂອງແຮງງານທີ່ຈິດທະບຽນ ຫລື ບໍ່? ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ ລ້ວນແຕ່ເປັນບັນຫາທີ່ຈະໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ສະຫລຸບທີ່ຊັດເຈນ ເພື່ອໃຫ້ການອອກແບບລະບົບສະຫວັດດີການທົ່ວໜ້າ ມີລັກສະນະຮອບດ້ານ.

2) ເງື່ອນໄຂການເກີດສິດ

ເມື່ອໃດທີ່ຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງ ຫລື ນິຍາມຂອງຄວາມທົ່ວໜ້າ ໃນແງ່ຂອງຜູ້ທີ່ມີສິດໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການແລ້ວ, ບັນຫາສຳຄັນຕໍ່ມາແມ່ນສະຫວັດດີການປະເພດໃດ ທີ່ຈະຕອບສະໜອງກັບທຸກຄົນໃນທຸກເງື່ອນໄຂ ເປັນຕົ້ນ(ສະຫວັດດີການປິ່ນປົວສຸຂະພາບ) ແລະ ສະຫວັດດີການປະເພດໃດຈະໃຫ້ໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອມີເງື່ອນໄຂບາງປະການ ເຊັ່ນ: ການສຶກສາບໍ່ເສຍຄ່າ ຈະໃຫ້ທຸກຄົນ ໂດຍບໍ່ກຳນົດວ່າອາຍຸເທົ່າໃດ ຫລື ບໍ່? ເຊັ່ນ: ຄົນອາຍຸ 40 ປີ ຈົບການສຶກສາລະດັບປະຖົມ ແລະ ຕ້ອງການກັບມາຮຽນຕໍ່ຊັ້ນມັດທະຍົມໃນລະບົບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ ຈະສາມາດຮຽນບໍ່ເສຍຄ່າ ໄດ້ ຫລື ບໍ່? ເພາະອາດຈະຂັດກັບລະບຽບກ່ຽວກັບອາຍຸຂອງຜູ້ເຂົ້າຮຽນ ຫລື ຈະຕ້ອງຮຽນຢູ່ນອກລະບົບເທົ່ານັ້ນ.

ມີບາງຕົວຢ່າງທີ່ກົງກັບຄວາມເປັນຈິງຫລາຍ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ເບ້ຍລ້ຽງແກ່ຜູ້ອາຍຸສູງ ເຊິ່ງເງື່ອນໄຂການເກີດສິດຕ້ອງມີອາຍຸ 60 ປີ ຂຶ້ນໄປ, ໃນກໍລະນີນີ້ຈະຖືວ່າເປັນການໃຫ້ສະຫວັດດີການທົ່ວໜ້າ ຫລື ບໍ່? ຫລື ການໃຫ້ສະຫວັດດີການສຳລັບຄົນທຸກຍາກ ເງື່ອນໄຂກໍຕ້ອງເປັນຄົນທຸກຍາກແທ້ໆ ຈິ່ງໄດ້ສິດທິດັ່ງກ່າວ ນັ້ນຖືວ່າແມ່ນທົ່ວໜ້າ ຫລື ບໍ່?

ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຖ້າເງື່ອນໄຂການເກີດສິດບໍ່ມີລັກສະນະສະເພາະເຈາະຈົງກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ບົນພື້ນຖານການເພີ່ມສະຫວັດດີການໃຫ້ກັບຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ຫລື ຄົນທຸກຍາກ ໃຫ້ຖືວ່າເປັນການໃຫ້ສະຫວັດດີການທົ່ວໜ້າ. ຕົວຢ່າງ : ການໃຫ້ເບ້ຍລ້ຽງກັບຜູ້ອາຍຸສູງ 60 ປີ ຂຶ້ນໄປ ທຸກຄົນ, ໃນນັ້ນ : ບໍ່ວ່າຈະເປັນຄົນທຸກຍາກ, ທຳມະດາ ຫລື ຄົນຮັ່ງມີ ລ້ວນແຕ່ເປັນການໃຫ້ສະຫວັດດີການທົ່ວໜ້າ ຫລື ສິດທິການຮຽນໜັງ

ສິໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ ເຊິ່ງຄືການໃຫ້ເງິນຊ່ວຍເຫລືອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນກໍເປັນສິດທິທົ່ວໜ້າເຊັ່ນກັນ ເພາະບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນກັບຖານະຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງນັກຮຽນ ແລະ ຄອບຄົວນັກຮຽນ.

ສ່ວນເງື່ອນໄຂທີ່ພົວພັນກັບຖານະຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫລື ຄວາມດ້ອຍໂອກາດ ກໍໃຫ້ຖືວ່າເປັນການ ຕອບສະໜອງສະຫວັດດີການແບບເຈາະຈົງ ຫລື ກຳນົດກຸ່ມເປົ້າໝາຍ (targeting) ເຊັ່ນ: ເງິນຄ່າຄອງຊີບ ແລະ ການປິ່ນປົວສຸຂະພາບ ໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ ສຳລັບຜູ້ມີລາຍຮັບຕໍ່າ.

ສິ່ງໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ ຫລື ເຈາະຈົງ ທີ່ບໍ່ຄວນມີ ຄື ການກຳນົດໂກດຕ່າ ສຳລັບສະຫວັດດີການຂັ້ນພື້ນຖານກໍຄືຜູ້ມີສິດຕາມເງື່ອນໄຂ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບບາງຄົນ ໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການ ແຕ່ບາງຄົນພັດບໍ່ໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການ ດ້ວຍເຫດຜົນວ່າ ງົບປະມານບໍ່ພຽງພໍ.

2.6 ບັນຫາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການບໍລິການລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມທົ່ວໜ້າ

ເຖິງແມ່ນວ່າສະຫວັດດີການຫລາຍປະເພດທີ່ລັດໄດ້ສະໜອງການບໍລິການໃຫ້ໃນລັກສະນະທົ່ວ ໜ້າ ແຕ່ກໍຍັງມີບັນຫາໃນແງ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດ້ວຍສາຍເຫດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ບໍ່ດີ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ມີສິດບໍ່ຮູ້ວ່າມີສະຫວັດດີການນັ້ນໆ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ຫລື ບໍ່, ຮູ້ວ່າຕົນມີສິດທິ ແຕ່ບັນຫາການ ລົງທະບຽນຮັບສິດທິ ອັນເນື່ອງມາຈາກບໍ່ມີຫລັກຖານອ້າງອີງ, ຊອກຫາຫລັກຖານບໍ່ໄດ້ ຫລື ໄດ້ມາຍາກ ເຊັ່ນ: ບັດປະຈຳຕົວ, ສຳມະໂນຄົວ, ເອກະສານຮັບຮອງເປັນຄົນທຸກຍາກ, ການເປັນພິການ ລວມທັງຄວາມ ຫຍຸ້ງຍາກການເດີນທາງໄປລົງທະບຽນ ທີ່ໃຊ້ເວລາດົນ ແລະ ຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກ.

ນອກຈາກປະຊາຊົນໄດ້ຮັບສິດທິ ແລະ ສາມາດໄປລົງທະບຽນແລ້ວກໍຕາມ ແຕ່ກໍມີບາງກຸ່ມທີ່ ເລືອກບໍ່ໄປລົງທະບຽນເພື່ອຮັບສິດທິຂອງຕົນ ໂດຍສະເພາະກຸ່ມຜູ້ມີລາຍຮັບສູງ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນຜູ້ຢູ່ໃນກຸ່ມ ຜູ້ອາຍຸສູງ ແລະ ລະບົບປະກັນສຸຂະພາບທົ່ວໜ້າ ລວມທັງກຸ່ມທີ່ມີລາຍຮັບບໍ່ສູງທີ່ບໍ່ຢາກຈ່າຍເງິນສົມທົບ ເຊັ່ນ: ກໍລະນີຂອງປະກັນສັງຄົມທີ່ປະສົບບັນຫາ ໃນການບໍລິການປິ່ນປົວສຸຂະພາບທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ແລະ ການບໍລິການທີ່ບໍ່ຈຸງໃຈຜູ້ເກີດສິດ.

III. ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ

3.1 ຫັດສະນະຂອງພັກຕໍ່ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ໃນໄລຍະການປະຕິວັດຊາດປະຊາທິປະໄຕ ກໍຄືໄລຍະແຫ່ງການສ້າງສາພັດທະນາປະເທດຊາດ, ພັກ-ລັດຖະບານ ຍາມໃດກໍໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜະນັກງານ, ທະຫານ, ຕຳຫລວດ ແລະ ຊາວຜູ້ອອກແຮງງານລາວບັນດາເຜົ່າດ້ວຍຫລາຍຮູບການ ຫລາຍວິທີການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໄປຕາມ ສະພາບເງື່ອນໄຂການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະເທດ. ໂດຍຍຶດໝັ້ນຫັດສະນະພື້ນຖານທີ່ວ່າມະ ຫາຊົນເປັນຜູ້ສ້າງປະຫວັດສາດ ແລະ ຄົນມີບົດບາດຕັດສິນການຄົງຕົວ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະ ເທດຊາດ. ສະນັ້ນ, ນັບແຕ່ມີພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວໄດ້ກຳເນີດເກີດຂຶ້ນມາ, ນະໂຍບາຍດ້ານສະຫວັດ ດີການສັງຄົມ ໄດ້ຖືກກຳນົດເຂົ້າໃນແນວທາງດຳເນີນງານຂອງພັກໃນແຕ່ລະໄລຍະ ແລະ ສືບຕໍ່ໄດ້ຮັບການ ປັບປຸງບູລະນະຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໂດຍສະແດງອອກໃນບັນດາມະຕິກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຂອງພັກແຕ່ລະຄັ້ງເຊັ່ນ:

ໃນໂຄງການດຳເນີນງານສະເພາະໜ້າ 12 ຂໍ້ ທີ່ກຳນົດອອກຢູ່ໃນກອງປະຊຸມໃຫຍ່ສ້າງຕັ້ງພັກປະ ຊາຊົນລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ ກໍຄືພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວໃນປັດຈຸບັນ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ ຊາວຜູ້ອອກແຮງງານ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນຂໍ້ 5 ວ່າ: “ ປົວແປງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນທຸກຊັ້ນຄົນ; ຕໍ່ກັບກຳມະກອນຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ມີວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການດູແລເປັນຢ່າງດີ; ຕໍ່ຊາວຜູ້

ອອກແຮງງານດ້ວຍມັນສະໜອງຕ້ອງມີການນໍາໃຊ້ເຂົ້າເຈົ້າຢາງສົມກຽດ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເຂົ້າເຈົ້າ ເພື່ອຂະຫຍາຍຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ; ຕໍ່ຊາວໄຮ່-ນາຕ້ອງມີດິນໄຮ່ດິນນາ ເພື່ອຂະຫຍາຍກະສິກໍາ ແລະ ມີຢູ່ມີກິນ; ຕໍ່ກັບນາຍທຶນອຸດສາຫະກໍາ-ການຄ້າຕ້ອງມີການສົ່ງເສີມເຂົ້າເຈົ້າໃຫ້ດໍາເນີນການຜະລິດທຸລະກິດເພື່ອຂະຫຍາຍອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ການຄ້າ; ຕໍ່ກັບຜູ້ຊົງຄຸນວຸດທິທີ່ຮັກຊາດ, ເຈົ້າກົກເຈົ້າເຫລົ່າ ຕ້ອງມີນະ ໂຍບາຍອັນເໝາະສົມ”¹.

ນັບແຕ່ປີ 1986 ເປັນຕົ້ນມາ, ເປັນຊ່ວງໄລຍະແຫ່ງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວທາງປ່ຽນແປງໃໝ່ຂອງພັກ, ເຊິ່ງພັກເຮົາຍັງມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລິກເຊິ່ງ ແລະ ມອງເຫັນບັນຫາລະອຽດຂອງວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມໃນແຕ່ລະໄລຍະ. ບົດລາຍງານການເມືອງຕໍ່ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຄັ້ງທີ IV ຂອງພັກໄດ້ກໍານົດໃນທິດທາງບາງຕອນວ່າ: “ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາສັງຄົມ ກ່ອນອື່ນໝົດ ພວກເຮົາຕ້ອງສ້າງລະບົບນະໂຍບາຍສັງຄົມເຊັ່ນ: ...ນະໂຍບາຍເງິນເດືອນ ແລະ ບໍາເນັດ, ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ກິນເບ້ຍບໍານານ, ນະໂຍບາຍຕໍ່ທະຫານເສຍອົງຄະ, ນະໂຍບາຍຕໍ່ຄອບຄົວຜູ້ເສຍສະຫລະຊີວິດເພື່ອການປະຕິວັດ ແລະ ນະໂຍບາຍອື່ນໆ. ແຕ່ເຖິງຈະສ້າງລະບົບນະໂຍບາຍສັງຄົມ ອັນຄົບຖ້ວນປານໃດກໍຕາມ ມັນກໍບໍ່ທັນພໍເທື່ອ ສິ່ງສໍາຄັນໄປກວ່ານັ້ນ ແມ່ນຕ້ອງປະຕິບັດລະບອບນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ປະກາດໃຊ້ໄປແລ້ວນັ້ນ ໃຫ້ເຕັມເມັດເຕັມໜ່ວຍ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຮັບປະກັນຜົນປະໂຫຍດຂອງປະຊາຊົນ”².

ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຄັ້ງທີ IX ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ໄດ້ກໍານົດທັດນະກ່ຽວກັບວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມໄວ້ວ່າ: “ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອອກແຮງງານໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງ ແລະ ໄດ້ຮັບສະຫວັດດີການທີ່ດີກວ່າເກົ່າ; ປະຕິບັດນະໂຍບາຍກະຕັນຍູຮຸ້ນຄຸນຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ປະເທດຊາດໃຫ້ທົ່ວເຖິງ; ພັດທະນາລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ; ປຸກລະດົມທົ່ວສັງຄົມ ໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເບິ່ງແຍງຊ່ວຍເຫລືອຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຜູ້ປະສົບເຄາະຮ້າຍຈາກໄພພິບັດຕ່າງໆ”.

3.2 ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ

ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ, ທຸກໆສັງຄົມຈະມີການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມໃນລະດັບໃດໜຶ່ງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ໃນສະໄໝກ່ອນທີ່ບໍ່ທັນມີລະບຽບກົດໝາຍການປົກປ້ອງທາງສັງຄົມຈະສະແດງອອກໃນຮູບແບບຂອງກົດປະເພນີ ຫລື ຈາຣິດທີ່ເຄີຍປະຕິບັດຕໍ່ກັນ. ທັງນີ້ກໍເພາະວ່າຈະຢູ່ໃນສັງຄົມໃດກໍຕາມ, ມະນຸດມັກຈະມີການກະທົບກະທັ້ງ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ອັນເກີດຈາກກິດຈະການທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ການເມືອງ, ສັງຄົມ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆ. ສໍາລັບ ສປປ ລາວ ອາດແບ່ງການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມເປັນ 2 ລະບົບຄື: ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ແລະ ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ເປັນທາງການ.

1) ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ³

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ສັງຄົມລາວມີຄວາມສໍາພັນທາງເຄືອຍາດ ລວມຕົວເປັນກຸ່ມ ແລະ ຊຸມຊົນ, ມີຮິດຄອງປະເພນີອັນດີງາມ ເອື້ອເພື່ອເພື່ອແຜ່, ອຸ້ມຊຸ ຊ່ວຍເຫລືອ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຮູບແບບການ

¹ ພັນດວງຈິດ ວົງສາ : (2000:4) ພື້ນໃຕ້ແສງສະຫວ່າງ

² ຄະນະໂຄສະນາອົບຮົມສູນກາງພັກ: (1986:57) ວາລະສານອາລຸນໃໝ່ສະບັບພິເສດ ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຄັ້ງທີ IV ຂອງພັກ

³ ພຸດ ສີມມາລາວົງ (2012:89-90): ນະໂຍບາຍສາທາລະນະ, ຕໍາລາສອນ ນັກສຶກສາປະລິນຍາໂທ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ຊ່ວຍເຫລືອທາງສັງຄົມຜ່ານລະບົບຄອບຄົວ-ເຄືອຍາດ, ເຄືອຂ່າຍທາງສັງຄົມ, ການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ແລະ ສາສະໜາ ຈຶ່ງມີມາແຕ່ດົນນານ ແລະ ຍັງມີບົດບາດຕໍ່ສັງຄົມລາວ ໃນປັດຈຸບັນ ເຊິ່ງບົດບາດການຕອບສະໜອງສະຫວັດດີການສັງຄົມທີ່ມີລັກສະນະບໍ່ເປັນທາງການ ຂອງແຕ່ລະສະຖາບັນໄດ້ສະແດງອອກດັ່ງນີ້:

- **ຄອບຄົວ ແລະ ເຄືອຍາດ:** ມີບົດບາດຫລາຍໃນການເບິ່ງແຍງດູແລສະມາຊິກຂອງຕົນ ເຊັ່ນ: ການເຈັບເປັນ, ການຕົກທຸກໄດ້ຍາກ ແລະ ການໄດ້ຮັບໄພຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆ, ຜູ້ທີ່ເຂົ້າມາໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອກ່ອນໝູ່ແມ່ນສະມາຊິກໃນຄອບຄົວ, ໃຫ້ການເບິ່ງແຍງດູແລຜູ້ເຖົ້າ ຫລື ຜູ້ທີ່ຊ່ວຍຕົວເອງບໍ່ໄດ້ກໍແມ່ນຄອບຄົວ ແລະ ເຄືອຍາດ.

- **ເຄືອຄ່າຍທາງສັງຄົມ:** ແມ່ນສິ່ງໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໃນປະເທດເຮົາ ເພື່ອເຮັດໜ້າທີ່ໃນການເບິ່ງແຍງຊ່ວຍເຫລືອສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ໝູ່ເພື່ອນ, ຄົນຮັກແພງທີ່ຮູ້ຈັກກັນ ຈະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອກັນໄດ້ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມເດືອດຮ້ອນ ແລະ ຈໍາເປັນ.

- **ການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ:** ຊຸມຊົນກໍມີບົດບາດໃນການຊ່ວຍເຫລືອສະມາຊິກໃນຊຸມຊົນ ເມື່ອມີບັນຫາເດືອດຮ້ອນ, ການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆເຫລົ່ານັ້ນຈະເຂົ້າມາຊ່ວຍເຫລືອໃນລະດັບທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ. ກໍລະນີປະເທດລາວເຮົາ, ກຸ່ມທ້ອນເງິນ ຫລື ສະຫະພັນແມ່ຍິງ, ແນວໂຮມ, ຊາວໜຸ່ມ ພາຍໃນບ້ານ ຈະເຮັດໜ້າທີ່ຊ່ວຍເຫລືອສະມາຊິກຂອງຕົນເມື່ອປະສົບບັນຫາດ້ວຍການໃຫ້ກູ້ຢືມເງິນ ໂດຍບໍ່ຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍ ຫລື ຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍຕໍ່າ, ການຈັດຕັ້ງແມ່ຍິງ, ແນວໂຮມ, ຊາວໜຸ່ມ ອາດໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນດ້ານກໍາລັງໃຈ ແລະ ລະດົມແຮງງານເຂົ້າມາຊ່ວຍໃນລະດັບໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ.

- **ສາສະໜາ:** ວັດເປັນສູນເຕົ້າໂຮມຈິດໃຈຂອງປະຊາຊົນລາວ ແລະ ມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອສັງຄົມ ທັງທາງດ້ານຈິດໃຈ ແລະ ວັດຖຸ ເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ສຶກສາອົບຮົມທາງດ້ານຈິດ ໃຈ ໃຫ້ມີຄວາມສະຫງົບ, ມີຄວາມອິດທິນ, ເປັນຄົນດີຂອງສັງຄົມ ອັນເປັນການຫລຸດຜ່ອນຄວາມວຸ້ນວາຍ ແລະ ຄວາມທຸກໃຈຂອງຄົນເຮົາ, ເມື່ອມີຄວາມທຸກ ຄວາມໂສກ ຄົນລາວເຮົາຈະໄປວັດ ເພື່ອສູດລິດນໍ້າ ຫລື ຜູກແຂນ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອເດັກນ້ອຍຜູ້ຊາຍໃນຄອບຄົວທຸກຍາກທີ່ຈະໄປຮຽນຕໍ່ຢູ່ໃນເມືອງ ໂດຍໄປອາໄສວັດເປັນທີ່ຝັກອາໄສ ແລະ ອາຫານການກິນ ອື່ນໆ.

2) ລະບົບການບໍລິການສະຫວັດດີການສັງຄົມ ທີ່ເປັນທາງການ

ຂະບວນວິວັດແຫ່ງການດໍາເນີນການປະຕິວັດຕໍ່ສູ້ປົດປ່ອຍຊາດ ຍາດເອົາເອກະລາດ ມາສູ່ໃນກໍາມີຂອງປະຊາຊົນ ກໍຄືໄລຍະປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາພັດທະນາປະເທດ, ລັດຖະບານໃນຖານະ ເປັນລັດຂອງປະຊາຊົນ, ມາຈາກປະຊາຊົນ, ໂດຍປະຊາຊົນ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງປະຊາຊົນ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງຈິດຈໍ່ ໃນການປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕໍ່ພະນັກງານ- ລັດຖະກອນ ແລະ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ບໍ່ວ່າທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈ ດ້ວຍການເອົາໃຈໃສ່ແກ້ໄຂ, ປັບປຸງ, ປົວແປງຊີວິດການເປັນຢູ່ ໃຫ້ນັບມື້ດີຂຶ້ນຕາມສະພາບ ແລະ ເງື່ອນໄຂຕົວຈິງແຕ່ລະໄລຍະ.

ໃນສະໄໝດໍາເນີນການປະຕິວັດຊາດປະຊາທິປະໄຕ, ວຽກສະຫວັດດີການສັງຄົມເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເປັນທາງການຂຶ້ນ ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນເປັນລະບົບເທື່ອ, ຕົ້ນຕໍແມ່ນໄດ້ກໍານົດນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບວຽກງານປະຊາສິ່ງເຄາະ, ວຽກນະໂຍບາຍບໍານານ ແລະ ນັກຮິບເກົ້າເສຍອົງຄະ ເຊິ່ງມີໜ່ວຍງານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັງກັດຢູ່ຄະນະຈັດຕັ້ງສູນກາງພັກ ເພື່ອເຮັດໜ້າທີ່ປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕໍ່ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ແລະ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ໂດຍປະຕິບັດໜ້າທີ່ເບີກຈ່າຍເປັນວັດຖຸພັນ.

ພາຍຫຼັງປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍ, ວຽກສະຫວັດດີການສືບຕໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ເປັນລະບົບດີຂຶ້ນ ອັນທີ່ພົ້ນເດັ່ນກວ່າໝູ່ແມ່ນໄດ້ກໍານົດອອກແຈ້ງ ຢູ່ໃນລັດຖະທໍາມະນູນ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງຂຽນໄວ້ ໃນມາດຕາ 20 ວ່າ: “ລັດເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງນັກຮິບເສຍອົງຄະ, ຄອບຄົວຂອງຜູ້ທີ່ເສຍສະ ຫລະ

, ຄອບຄົວຂອງຜູ້ທີ່ມີຄຸນງາມຄວາມງາມດີຕໍ່ປະເທດຊາດ ແລະ ພະນັກງານເບ້ຍບໍານານ⁴. ອັນນີ້ແມ່ນ ນິມິດໝາຍອັນສໍາຄັນ ທີ່ກໍານົດນະໂຍບາຍດ້ານສະຫວັດດີການສັງຄົມ ໄວ້ໃນກົດໝາຍຜືນຖານຂອງ ປະເທດ.

3.3 ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດີການ ຂອງ ສປປ ລາວ

ອົງປະກອບຂອງລະບົບສະຫວັດດີການສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ອາດສັງລວມໄດ້ 3 ອົງປະກອບ ດັ່ງນີ້:

1) ການປະກັນສັງຄົມ

ການປະກັນສັງຄົມ ແມ່ນການຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ປະກັນຕົນໄດ້ຮັບການອຸດໜູນຈາກກອງທຶນປະກັນ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດໃນກໍລະນີມີການປົ່ວປົວສຸຂະພາບ, ອອກລູກ ຫລື ຫລຸລູກ, ເກີດອຸປະຕິເຫດແຮງງານ, ພະ ຍາດອາຊີບ, ເສຍກຳລັງແຮງງານ, ເສຍອົງຄະ, ປ່ວຍການ, ບໍານານ, ເສຍຊີວິດ, ອຸດໜູນສະມາຊິກຄອບຄົວ ແລະ ວ່າງງານ⁵

ການປະກັນສັງຄົມ ຢູ່ສປປ ລາວ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ລະບົບ ຄື: ລະບົບປະກັນສັງຄົມພາກລັດຖະ ກອນ ແລະ ລະບົບປະກັນສັງຄົມພາກວິສາຫະກິດ.

ກ. ລະບົບປະກັນສັງຄົມພາກລັດຖະກອນ

ນັບແຕ່ປີ 1986 ເປັນຕົ້ນມາ, ວຽກງານປະກັນສັງຄົມໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ພັດທະນາ ໃຫ້ເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວ ຕາມສະພາບການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃນແຕ່ລະໄລຍະ ເຊິ່ງໃນໄລຍະ ແຕ່ປີ 1986-1993 ລະບົບປະກັນສັງຄົມພາກລັດໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ບົນຜືນຖານຂໍ້ກຳນົດ 53/ປສລ ແລະ 54/ປສລ, ລົງວັນທີ 2 ກັນຍາ 1986 ອັນໄດ້ກາຍເປັນຂົດໝາຍໃໝ່ທີ່ສໍາຄັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງນະໂຍ ບາຍສັງຄົມ ໂດຍຖືເອົາການແບ່ງປັນໝາກຜົນຂອງລາຍຮັບແຫ່ງຊາດ ເພື່ອເປັນຫລັກຄໍາປະກັນຄວາມສ່ຽງ ທີ່ເກີດຈາກທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ສໍາລັບລັດຖະກອນ, ທະຫານ ແລະ ຕໍາຫລວດ ໂດຍແມ່ນ ລັດຖະບານຮັບຜິດຊອບການໃຊ້ຈ່າຍລະບອບການອຸດໜູນຕ່າງໆທັງໝົດ. ປີ 1993-2008 ລະບອບ ປະກັນສັງຄົມພາກລັດໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ໂດຍຜູ້ອອກແຮງງານ (ລັດຖະກອນ, ທະຫານ ແລະ ຕໍາຫລວດ) ໄດ້ປະກອບສ່ວນເງິນສົມທົບ 6%, ສ່ວນທີ່ເຫລືອແມ່ນລັດຖະບານໃນຖານະຜູ້ໃຊ້ແຮງງານໄດ້ດຸ່ນດ່ຽງເຂົ້າ ຄັງປະກັນສັງຄົມ ເພື່ອໃຊ້ຈ່າຍການອຸດໜູນປົ່ວປົວສຸຂະພາບ, ອຸດໜູນເກີດລູກ, ເກີດອຸປະຕິເຫດແຮງງານ, ພະຍາດອາຊີບ, ເສຍກຳລັງແຮງງານ, ເສຍອົງຄະ, ປ່ວຍການ, ບໍານານ, ເສຍຊີວິດ ແລະ ອຸດໜູນສະມາ ຊິກ ຄອບຄົວ ຕາມດໍາລັດ 178/ນຍ.

ໃນວັນທີ 8 ສິງຫາ 2008, ອົງການປະກັນສັງຄົມແຫ່ງລັດໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເພື່ອເຮັດໜ້າທີ່ ບໍລິການດ້ານປະກັນສັງຄົມໃຫ້ແກ່ຜູ້ອອກແຮງງານໃນຂົງເຂດລັດບໍລິຫານ ຕາມດໍາລັດ 70/ນຍ. ພາຍ ຫລັງໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນກໍໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຂະຫຍາຍສາຂາໄປສູ່ບັນດາແຂວງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ.

⁴ ສະພາປະຊາຊົນສູງສຸດ(1991:8):ລັດຖະທໍາມະນູນ ແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

⁵ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2013:3): ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ.

ການປະກອບສ່ວນເງິນສົມທົບເຂົ້າກອງທຶນປະກັນສັງຄົມລັດຖະກອນໃນຖານະຜູ້ອອກແຮງງານ ໄດ້ປະກອບສ່ວນ 8% ຂອງເງິນເດືອນທັງໝົດແຕ່ລະເດືອນ ແລະ ລັດຖະບານໃນນາມຜູ້ໃຊ້ແຮງງານໄດ້ ອອກເງິນສົມທົບ 8.5% ຂອງເງິນເດືອນທັງໝົດແຕ່ລະເດືອນ, ລວມທັງໝົດເປັນ 16.5%⁶ .

ຂ. ລະບົບປະກັນສັງຄົມພາກວິສາຫະກິດ

ອົງການປະກັນສັງຄົມພາກວິສາຫະກິດໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນວັນທີ 1 ມິຖຸນາ 2001 ບົນຜືນຖານດຳ ລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 207/ນຍ, ລົງວັນທີ 23 ທັນວາ ປີ 1999 ແລະ ໄດ້ປະຕິບັດ ໜ້າທີ່ການເມືອງຂອງຕົນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສະໜອງການບໍລິການດ້ານປະກັນສັງຄົມໃຫ້ແກ່ຜູ້ອອກ ແຮງງານ (ຜູ້ປະກັນຕົນ) ແລະ ຜູ້ຢູ່ໃຕ້ການດູແລຂອງຜູ້ປະກັນຕົນ ໃນພາກວິສາຫະກິດ. ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ ຂະຫຍາຍສາຂາການບໍລິການປະກັນສັງຄົມໄປສູ່ແຂວງທີ່ມີເງື່ອນໄຂ ແລະ ມີຄວາມຜ່ອມໃນການໃຫ້ບໍລິ ການດ້ານການແພດ ຢູ່ 10 ແຂວງ ແລະ ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ ໃນປີ 2013. ແຫລ່ງລາຍຮັບຂອງກອງ ທຶນອົງການປະກັນສັງຄົມພາກວິສາຫະກິດແມ່ນໄດ້ມາຈາກການປະກອບສ່ວນທຶນສົມທົບຂອງຜູ້ອອກແຮງ ງານ ໃນອັດຕາ 5.5% ຂອງເງິນເດືອນ ຫລື ຄ່າແຮງງານແຕ່ລະເດືອນ ແລະ ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານ 6% ຂອງ ເງິນເດືອນ ຫລື ຄ່າແຮງງານແຕ່ລະເດືອນ, ລວມທັງໝົດ 11.5%⁷ .

ນອກນັ້ນ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ ຍັງອະນຸຍາດໃຫ້ຜູ້ປະກອບອາຊີບສ່ວນບຸກຄົນ ແລະ ຜູ້ສະໝັກໃຈເຂົ້າເປັນສະມາຊິກຂອງອົງການປະກັນສັງຄົມ ໂດຍປະກອບເງິນສົມທົບຕາມອັດຕາສ່ວນ ເງິນສົມທົບ ຂອງແຕ່ລະປະເພດການອຸດໜູນເປັນລາຍເດືອນ ຫລື ງວດ.

ຄ. ລະບອບການອຸດໜູນປະກັນສັງຄົມ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ ໄດ້ກຳນົດປະເພດ ແລະ ເປົ້າໝາຍຮັບການອຸດໜູນປະກັນ ສັງຄົມ ສອງລະບົບຂ້າງເທິງນີ້ ດັ່ງນີ້:

ປະເພດການອຸດໜູນປະກັນສັງຄົມ ມີ 8 ອຸດໜູນຄື:

- (1) ການອຸດໜູນປົນປົວສຸຂະພາບ.
- (2) ການອຸດໜູນອອກລູກ ຫລື ຫລຸລູກ.
- (3) ການອຸດໜູນອຸປະຕິເຫດແຮງງານ, ພະຍາດອາຊີບ ຫລື ອຸປະຕິເຫດແຮງງານ ທີ່ມີການເສຍກຳ ລັງແຮງງານ ຫລື ເສຍອົງຄະ.
- (4) ການອຸດໜູນປ່ວຍການ.
- (5) ການອຸດໜູນບຳນານ.
- (6) ການອຸດໜູນເສຍຊີວິດ.
- (7) ການອຸດໜູນສະມາຊິກຄອບຄົວຂອງຜູ້ປະກັນຕົນ.
- (8) ການອຸດໜູນວ່າງງານ

ເປົ້າໝາຍຮັບການອຸດໜູນ ປະກັນສັງຄົມ ມີ 4 ເປົ້າໝາຍ ຄື:

⁶ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ(2013:20): ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ
⁷ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ(2013:20): ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ

- (1) ພະນັກງານ, ລັດຖະກອນ, ທະຫານ, ຕໍາຫລວດ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານໃນຫົວໜ່ວຍແຮງງານ ໄດ້ຮັບການອຸດໜູນທຸກປະເພດ.
- (2) ຜູ້ປະກອບອາຊີບສ່ວນບຸກຄົນ ແລະ ຜູ້ສະໜັກໃຈຈະໄດ້ຮັບການອຸດໜູນ ຕາມປະເພດທີ່ໄດ້ ປະກັນຕົນ, ເປັນຕົ້ນ: ການອຸດໜູນປົນປົວສຸຂະພາບ, ອອກລູກ ຫລື ຫລຸລູກ, ບໍານານ, ປ່ວຍ ການ, ເສຍຊີວິດ ຫລື ເສຍອົງຄະ.
- (3) ຜົວ ຫລື ເມຍ ແລະ ລູກຂອງຜູ້ປະກັນຕົນ ຈະໄດ້ຮັບການອຸດໜູນປົນປົວສຸຂະພາບ, ເສຍຊີ ວິດ ຫລື ການອຸດໜູນສະມາຊິກຄອບຄົວ.
- (4) ພໍ່ ແລະ ແມ່ ຂອງຜູ້ປະກັນຕົນ ຈະໄດ້ຮັບການອຸດໜູນສະມາຊິກຄອບຄົວ.

2) ການອຸປະຖໍາພິເສດທາງສັງຄົມ

ລະບົບການອຸປະຖໍາພິເສດທາງສັງຄົມນີ້ ແມ່ນລັດ ແລະ ສັງຄົມ ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ກຳນົດໃຫ້ການອຸປະ ຖໍາພິເສດຕໍ່ເປົ້າໝາຍທີ່ລະບຽບກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ເຊັ່ນ: ພະນັກງານປະຕິວັດອາວຸໂສທີ່ມີຄຸນງາມຄວາມດີ ຕໍ່ການປະຕິວັດ, ວິລະຊົນແຫ່ງຊາດ, ນັກຮົບແຂ່ງຂັນ, ພະນັກງານເສຍອົງຄະພິເສດ, ພະນັກງານ-ນັກຮົບທີ່ ເສຍສະຫລະຊີວິດຍ້ອນສູ້ຮົບ ແລະ ຮັບໃຊ້ການສູ້ຮົບ ແລະ ຄອບຄົວຂອງຜູ້ທີ່ມີຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ປະເທດ ຊາດ ເພື່ອຮັບປະກັນການຄອງຊີບອັນພື້ນຖານ ໃນລະດັບອັນແນ່ນອນໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າ ໂດຍໃຫ້ການຊ່ວຍ ເຫລືອເກື້ອກູນ, ບໍລິການເປັນລະບົບພິເສດ ທີ່ມີລັກສະນະນະໂຍບາຍພິເສດ.

ຜູ້ທີ່ມີຜົນງານ ແລະ ຄຸນງາມຄວາມດີໃນພາລະກິດຮັບໃຊ້ການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ ແມ່ນ ບຸກຄົນທີ່ຍັງມີຊີວິດ ແລະ ເສຍສະລະຊີວິດ, ທີ່ໄດ້ອຸທິດເລືອດເນື້ອ, ເຫືອແຮງ, ສະຕິປັນຍາ ເຂົ້າໃນພາລະກິດ ປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ ແມ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຈິ່ງຮັກຝັກດີ, ຕັ້ງຕໍ່ບໍລິສຸດຕໍ່ຝັກ-ລັດ ແລະ ປະຊາຊົນຢ່າງສະເ ໝີຕົ້ນສະເໝີປາຍ⁸.

- ເປົ້າໝາຍທີ່ຈະໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍຕາມດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 272/ນຍ ວ່ າດ້ວຍນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີຜົນງານ ແລະ ຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ການປະຕິວັດ ໃນພາລະກິດຮັບໃຊ້ການປະຕິວັດ ຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ ດັ່ງນີ້:

- (1) ພະນັກງານອາວຸໂສ ທີ່ເຂົ້າການປະຕິວັດ ແຕ່ປີ 1954 ຄົນຫລັງ, ມີອາຍຸການປະຕິວັດ ສິບປີຕໍ່ ເນື່ອງຂຶ້ນໄປ.
- (2) ວິລະຊົນແຫ່ງຊາດ ແລະ ນັກຮົບແຂ່ງຂັນ.
- (3) ຜູ້ເສຍສະລະຊີວິດໃນການສູ້ຮົບ ຫລື ຮັບໃຊ້ການສູ້ຮົບ ໃນພາລະກິດການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາ ທິປະໄຕ ທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການປະຕິບັດນະໂຍບາຍອຸດໜູນໃດມາກ່ອນ.
- (4) ຜູ້ເສຍອົງຄະປະເພດພິເສດ, ຜູ້ດູແລ, ຜູ້ເສຍອົງຄະປະເພດ I-IV ໃນການສູ້ຮົບ ຫລື ຮັບໃຊ້ ການສູ້ຮົບ ໃນພາລະກິດການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ.

⁸ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ(2015:2-7): ຕຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 272/ນຍ ວ່າດ້ວຍການ ປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີຜົນງານ ແລະ ຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ການປະຕິວັດໃນພາລະກິດຮັບໃຊ້ການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ

(5) ພະນັກງານ, ທະຫານ, ຕຳຫລວດ, ທີ່ເຂົ້າການປະຕິວັດ ແຕ່ ວັນທີ 31 ທັນວາ ປີ 1974 ຄົນ ຫລັງ ທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການປະຕິບັດນະໂຍບາຍອຸດໜູນໃດມາກ່ອນ.

(6) ຄະນະຕາແສງ, ຄະນະແນວລາວຮັກຊາດ, ກອງຫລອນ ທີ່ໄດ້ສູ້ຮົບ ຫລື ຮັບໃຊ້ການສູ້ຮົບ ໃນ ພາລະກິດປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເຖິງ ວັນທີ 31 ທັນວາ ປີ 1974 ທີ່ມີອາຍຸການແຕ່ສິບປີຕໍ່ເນື່ອງຂຶ້ນ ໄປ.

(7) ພໍ່ແມ່ທີ່ມີລູກເສຍສະລະຊີວິດ ໃນພາລະກິດການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເຊິ່ງພໍ່ແມ່ຍັງມີ ຊີວິດຢູ່ຂາດຜູ້ລ້ຽງດູ.

- ປະເພດນະໂຍບາຍ ທີ່ເປົ້າໝາຍຂ້າງເທິງນີ້ຈະໄດ້ຮັບຄື:

- (1) ການຫັນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ເຮືອນ ແລະ ພາຫະນະທີ່ລັດຄຸ້ມຄອງ
- (2) ການກູ້ຢືມເງິນ ເພື່ອສົມທົບປຸກສ້າງສ້ອມແປງເຮືອນ
- (3) ການເງິນປ່ຽນແທນໂກຕຳລິດ
- (4) ການໃຫ້ເງິນອຸດໜູນນາມມະຍົດວິລະຊິນ ແລະ ນັກຮົບແຂ່ງຂັນ
- (5) ການປຸກເຮືອນໃຫ້ພະນັກງານເສຍອົງຄະປະເພດພິເສດ
- (6) ການປະກອບອົງຄະທຽມ ແລະ ເຄື່ອງນຸ່ງ
- (7) ການໃຫ້ເງິນອຸດໜູນເສຍອົງຄະ ແລະ ຜູ້ດູແລ
- (8) ການໃຫ້ເງິນອຸດໜູນເທື່ອດຽວແກ່ຜູ້ທີ່ຍັງມີຊີວິດ
- (7) ການໃຫ້ເງິນອຸດໜູນເທື່ອດຽວຕໍ່ຜູ້ເສຍສະລະຊີວິດ
- (8) ການໃຫ້ເງິນອຸດໜູນພໍ່ແມ່ທີ່ມີລູກເສຍສະລະຊີວິດໝົດ

3) ການສັງຄົມສົງເຄາະ

ການສັງຄົມສົງເຄາະແມ່ນສິດຜົນປະໂຫຍດອັນຈຳເປັນ ທີ່ຄວນໄດ້ຮັບການຊົມໃຊ້ ຂອງພົນລະ ເມືອງ ສຳລັບຜູ້ປະສົບໄພພິບັດທຳມະຊາດ ຫລື ອຸປະຕິໄພທີ່ເກີດຈາກມະນຸດທີ່ເຫລືອວິໄສ, ຜູ້ລໍຖ້າຊອກຫາ ວຽກເຮັດງານທຳ, ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ, ເຖົ້າແກ່, ຝົນການ, ຜູ້ເປັນພະຍາດຊຳເຮື້ອ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດຊ່ວຍ ເຫລືອຕົນເອງໄດ້ ແລະ ມີລະດັບຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ຕ່ຳກວ່າລັດກຳນົດໄວ້⁹.

- ເປົ້າໝາຍທີ່ຈະໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍສັງຄົມສົງເຄາະຕາມດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 169/ນຍ ວ່າດ້ວຍການສົງເຄາະ ມີດັ່ງນີ້:

(1) ເດັກກຳພ້າ, ກຳພອຍ ອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 18 ປີ ຂາດທີ່ເພິ່ງອາໄສ, ຂາດຜູ້ດູແລ ຫລື ອາໄສຢູ່ນຳ ຄອບຄົວທຸກຍາກ.

⁹ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2013:1-4): ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 169/ນຍ ວ່າດ້ວຍສັງ ຄົມສົງເຄາະ

(2) ຜູ້ພິການທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ຫລື ມັນສະໝອງ ບໍ່ສາມາດກຸ້ມຕົ້ນເອງໄດ້ ທີ່ຂາດຜູ້ດູແລ ຫລື ອາໄສຢູ່ນຳຄອບຄົວທຸກຍາກ.

(3) ຜູ້ອາຍຸສູງ ຫົກສິບປີຂຶ້ນໄປ ທີ່ປ່ຽວພອຍ, ທຸກຍາກ ຫລື ອາໄສຢູ່ນຳຄອບຄົວທຸກຍາກ.

(4) ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການຄໍ່ມະນຸດ ທີ່ທຸກຍາກ ຫລື ຕິດແປດພະຍາດ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ ສຸຂະພາບ ແລະ ຊີວິດ.

(5) ບຸກຄົນ ຫລື ຄອບຄົວ ທີ່ປະສົບເຄາະຮ້າຍຈາກໄພພິບັດ.

- ວິທີການສົ່ງເຄາະ

(1) ວິທີສຸກເສີນ ແມ່ນການຊ່ວຍເຫລືອ ໂດຍທັນທີແກ່ຜູ້ປະສົບເຄາະຮ້າຍຈາກໄພພິບັດ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

(2) ວິທີປົກກະຕິ ແມ່ນການຊ່ວຍເຫລືອໃຫ້ແກ່ຜູ້ປະສົບເຄາະຮ້າຍຈາກໄພພິບັດ ແລະ ຜູ້ດ້ອຍໄອ ກາດ ຫລັງໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ.

- ຮູບແບບການສົ່ງເຄາະ

(1) ຊ່ວຍເປັນເງິນ ຫລື ວັດຖຸຜັນ

(2) ຊ່ວຍຍົກຍ້າຍໄປຢູ່ສະຖານທີ່ປອດໄພ

(3) ຊ່ວຍເບິ່ງແຍງ, ລ້ຽງດູ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ສຸຂະພາບ.

(4) ຊ່ວຍຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ

- ປະເພດການສົ່ງເຄາະ

(1) ການຈັດຫາ ແລະ ການປຸກສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສ.

(2) ການຊ່ວຍເຫລືອເຄື່ອງອຸປະໂພກ-ບໍລິໂພກ.

(3) ການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານການແພດ.

(4) ການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານກິດໝາຍ.

(5) ການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານການສຶກສາ.

(6) ການຊ່ວຍເຫລືອຝຶກວິຊາຊີບ, ຜັດທະນາສີມິແຮງງານ ແລະ ຈັດຫາວຽກເຮັດງານທຳ.

(7) ການຊ່ວຍເຫລືອຊາບານະກິດສິບ.

4) ການຊ່ວຍເຫລືອຄົນພິການ

ຄົນພິການ ແມ່ນຜູ້ມີຄວາມບົກຜ່ອງ ຫລື ສູນເສຍໜ້າທີ່ການຂອງອະໄວຍະວະ ແລະ ອົງຄະສ່ວນ ໃດໜຶ່ງຂອງຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ, ມັນສະໝອງ, ສະຕິປັນຍາ ລວມທັງການເບິ່ງເຫັນ, ການໄດ້ຍິນ ແລະ ການປາກເວົ້າ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກສາຍເຫດຂອງຄວາມເປັນພິການ ເຊິ່ງຄວາມພິການນັ້ນໄດ້ເປັນອຸປະສັກໃນການເຄື່ອນໄຫວກິດຈະກຳປະຈຳວັນ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳທາງສັງຄົມຢ່າງເຕັມສ່ວນ¹⁰.

ຫລັກການລວມ ທີ່ມີຕໍ່ຄົນພິການໄດ້ສະແດງອອກດັ່ງນີ້:

(1) ຮັບປະກັນສິດສະເໝີພາບດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ລະຫວ່າງຄົນພິການ ແລະ ຄົນບໍ່ພິການ.

¹⁰ ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2014:2): ຕຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 137/ນຍ ວ່າດ້ວຍຄົນພິການ

(2) ຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ມີການຈຳແນກ, ສຽດສີ, ເຢາະເຍີ້ຍ, ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ, ການລ່ວງລະເມີດທາງຮ່າງກາຍ, ເພດ, ຈິດໃຈ, ກຽດສັກສີ ແລະ ການສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດຈາກຄົນພິການ.

(3) ຮັບປະກັນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕໍ່ຄົນພິການເປັນເອກະພາບທົ່ວປະເທດ.

(4) ຮັບປະກັນສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ເພື່ອເຂົ້າເຖິງການບໍລິການ, ສະຖານທີ່ສາທາລະນະ, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການຄົມມະນາຄົມ.

(5) ສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງທຸກພາກສ່ວນໃນສັງຄົມ ເຂົ້າໃນການປົກປ້ອງ, ຊ່ວຍເຫລືອ ແລະ ພັດທະນາຄົນພິການ.

(6) ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມື ເພື່ອຍາດແຍ່ງການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານເຕັກນິກ, ວິຊາການ ແລະ ທຶນຮອນ ທັງພາຍໃນ, ພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

ລັດຈະສົ່ງເສີມນະໂຍບາຍຕໍ່ຄົນພິການ ດັ່ງນີ້:

(1) ສິດ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບຂອງຄົນພິການ

- ຄວາມສະເໝີພາບຂອງຄົນພິການ
- ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານການເມືອງ
- ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ
- ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານຄອບຄົວ
- ສິດສະເໝີພາບຂອງແມ່ຍິງຄົນພິການ
- ສິດສະເໝີພາບຂອງເດັກນ້ອຍພິການ

(2) ການປ້ອງກັນ, ປົ້ນປົວ ແລະ ພື້ນຜູ້ສຸຂະພາບ

- ການປ້ອງກັນຄວາມເປັນພິການ
- ການປົ້ນປົວສຸຂະພາບ
- ການພື້ນຜູ້ສຸຂະພາບ

(3) ການຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ແລະ ຜະລິດອຸປະກອນກ່ຽວກັບຄົນພິການ

- ການຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ແລະ ການຝຶກບຸກຄະລາກອນ
- ການຜະລິດອຸປະກອນ, ເຄື່ອງຄ້ຳຊຸ ແລະ ເຄື່ອງຊ່ວຍຊຸ

(4) ການສຶກສາ, ກິລາ-ກາຍະກຳສຳລັບຄົນພິການ

- ການສຶກສາຮຽນຮ່ວມສຳລັບຄົນພິການ
- ການສຶກສາສະເພາະສຳລັບຄົນພິການ
- ການໃຊ້ຈ່າຍໃນການສຶກສາຂອງຄົນພິການ

(5) ການຝຶກວິຊາຊີບ ແລະ ການພັດທະນາສີມືແຮງງານຂອງຄົນພິການ

- ການຝຶກວິຊາຊີບ ແລະ ພັດທະນາສີມືແຮງງານ
- ການສະໜັບສະໜູນໃນການຝຶກວິຊາຊີບ ແລະ ພັດທະນາສີມືແຮງງານ

(6) ການປະກອບອາຊີບຂອງຄົນພິການ

- ການມີວຽກເຮັດງານທຳ
- ການຮັບຄົນພິການເຂົ້າເຮັດວຽກ
- ການສົ່ງເສີມທຸລະກິດຂອງຄົນພິການ

(7) ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ, ສະຖານທີ່ ແລະ ການຂົນສົ່ງສາທາລະນະ

- ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ
- ການເຂົ້າເຖິງສະຖານທີ່ສາທາລະນະ
- ການເຂົ້າເຖິງການຂົນສົ່ງສາທາລະນະ

(8) ການໃຫ້ສະໜັບສະໜູນສັງຄົມແກ່ຄົນພິການ

- ການຊ່ວຍເຫລືອ ແລະ ເບິ່ງແຍງ
- ການອຸດໜູນລ້ຽງດູ

ເອກະສານອ້າງອີງ

ຜັນດວງຈິດ ວົງສາ : (2000:4) ປຶ້ມໃຕ້ແສງສະຫວ່າງ

ຄະນະໂຄສະນາອົບຮົມສູນກາງພັກ: (1986:57) ວາລະສານອາລຸນໃໝ່ສະບັບພິເສດ ກອງປະຊຸມໃຫຍ່
ຄັ້ງທີ IV ຂອງພັກ

ພຸດ ສິມມາລາວົງ (2012:89-90): ນະໂຍບາຍສາທາລະນະ, ຕຳລາສອນ ນັກສຶກສາປະລິນຍາໂທ,
ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ສະພາປະຊາຊົນສູງສຸດ (1991:8): ລັດຖະທຳມະນູນ ແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2013:3): ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ.

ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2013:20): ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ

ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2015:2-7): ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ

272/ນຍ ວ່າດ້ວຍການ ປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີຜົນງານ ແລະ ຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ການປະຕິ
ວັດໃນພາລະກິດຮັບໃຊ້ການປະຕິວັດຊາດ ປະຊາທິປະໄຕ

ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2013:1-4): ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ

169/ນຍ ວ່າດ້ວຍສັງຄົມສົງເຄາະ

ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (2014:2): ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ

137/ນຍ ວ່າດ້ວຍຄົນພິການ